

Lokal strategi Leader Närheten 2014-2020

*Hållbar landsbygdsutveckling och ökad
livskvalitet – för alla*

Abstract

Leader Närheten opererar i området Grums, Kil, Forshaga, Karlstad och Hammarö kommuner. Rurala medel är uteslagna från Karlstad stadsområde, medan Sociala medel och Regionala medel omfattar hela området. LAG (Local Action Group) ansvarar för genomförandet av strategin för 2014-2020 och beslutar vilka projekt som ska genomföras inom ramen för strategin. LAG består av personer från offentlig, privat och frivillig sektor. Allt förhållande, kommunikation, information och den dagliga verksamheten sker vid ledarbyrå. Syftet med strategin är att vägleda LAG:s arbete för att göra rätt prioriteringar för projekten.

Strategins vision är: "hållbar landsbygdsutveckling och ökad livskvalitet – för alla", och namnet på området, Leader Närheten, kommer av den korta avståndet till allt. Vi är nära en vacker och fantastisk natur, nära jobb, kort avstånd mellan stad och landsbygd och människorna i området står nära varandra. Strategin bygger på samarbete, nätverk, integration och jämlikhet och inkluderar Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EAFRD), Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERDF) och Europeiska socialfonden (ESF). När vi arbetar med flera medel kommer vi också att fokusera på samarbetet mellan stad och landsbygd för företag och föreningar.

Huvudsyftet med strategin är Hållbar landsbygdsutveckling, Övergripande samhälle, ökad integration, jämlikhet och sysselsättning för ungdomar och ökad livskvalitet. Prioriteterna i strategin är Turism, Infrastruktur, Övergripande samhälle, Jämlikhet, Företagande och Föreningsliv.

Sammanfattning

Strategin omfattar Karlstadsregionen vilket inkluderar Grums, Kils, Forshaga, Karlstads och Hammarö kommuner. För landsbygdsfonden uteslutas Karlstads tätort, medan Socialfonden och Regionalfonden omfattar hela området. För genomförandet av strategin ansvarar LAG (Local Action Group) som består av representanter från ideell, privat och offentlig sektor. LAG prioriterar och beslutar vilka projekt som ska genomföras med stöd av strategin. Handläggning, kommunikation, information och den dagliga verksamheten sköts från kansliet som ansvarar för den praktiska verksamheten. Syftet med strategin är att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fonderordning.

Strategins vision och inriktning "Hållbar landsbygdsutveckling och ökad livskvalitet – för alla" tar avstamp i närheten i området, närheten till naturen, närheten till arbete, närheten mellan stad och land och inte minst närheten mellan människor. Strategin bygger på samarbeten, nätverk, ökad integration och ökad jämlikhet för att utveckla området på bästa sätt genom leadermetoden. Strategin inkluderar Landsbyggsfonden (EJFLU), Socialfonden (ESF) och Regionalfonden (ERUF). Med en flerfundsstrategi finns framförallt utvecklingsmöjligheter i arbetet mellan stad och landsbygd på olika sätt. I vår strategi vill vi trycka på vikten av landsbygdens överlevnad och utveckling, men även bidra till förbättrade relationer mellan stad och landsbygd genom exempelvis olika typer av samarbetskonstellationer bland företag, organisationer, föreningar och utbildningscentra.

Vi vill genom leadermetoden nå de övergripande målen som innefattar en hållbar näringslivsutveckling på landsbygden, omställning till ett hållbart samhälle, ökad integration, jämlikhet, jämlikhet och fler ungdomar i arbete samt en ökad livskvalitet. Strategins delmål kategoriseras under insatsområdena som berör besöksnäring, infrastruktur och bredband, omställning, jämlikhet, företagande och föreningsliv.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	2
1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin	4
2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål.....	4
3. Strategins framtagning	4
4. Utvecklingsområdet	5
4.1 Områdesbeskrivning	6
4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter	8
5. På vilket sätt är strategin innovativ?	11
6. Vision.....	12
7. Insatsområden, mål och urvalskriterier	12
7.1 Övergripande mål för området	12
7.2 Insatsområden	15
7.3 Handlingsplan.....	16
7.4 Urvalsprocess	20
7.5 Mål och urvalskriterier	22
8. Finansieringsplan.....	28
9. Organisation	28
9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift).....	28
9.2 Partnerskapet och föreningen	29
9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen.....	29
10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer.....	30
10.1 Samverkan mellan fonder	30
10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar	31
10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering.....	32
11. Kommunikation	33
12. Uppföljning och revidering	34
13. Bilagor	36
<i>Bilaga 1: SWOT-analys</i>	36
<i>Bilaga 2: Omvärldsanalys</i>	39
<i>Bilaga 3: Motivering</i>	41
<i>Bilaga 4: Övriga bilagor</i>	41

1. Syftet med den lokala utvecklingsstrategin

Denna utvecklingsstrategi ska användas för att styra LAG:s arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och fondsamordning.

2. Strategins bidrag till EU:s och Sveriges mål

Alla projekt som prioriteras genom denna utvecklingsstrategi bidrar till att uppnå EU:s tillväxtstrategi EU2020. Därför bygger alla mål och processen för projekturvalet i strategin på de mål som är satta i de inblandade operativa programmen för struktur- och investeringsfonderna.

Analysen ligger till grund för en vision och utvecklingsbehov, som leder till insatsområden och specifika mål som kan mätas med hjälp av indikatorer. En handlingsplan visar hur målen i insatsområden ska omsättas i aktiviteter.

3. Strategins framtagning

Strategin har tagits fram i samarbete med:

Offentlig sektor: Karlstads, Hammarö, Grums, Kils och Forshaga kommuner samt Karlstads universitet

Privat sektor: IFS, Ung företagsamhet, Communicare, Visit Värmland, Företagarna, Hushållningssällskapet

Ideell sektor: Svenska kyrkan, Bygdegårdarnas riksförbund, Hela Sverige ska leva Värmland, Värmlandskooperativen, Fiber till byn, Naturskyddsföreningen, Folkbildarna i Värmland, Värmlands idrottsförbund

Med dessa har gemensamma möten och maildialoger hållits med syfte att arbeta fram swot- och behovsanalys och fokusområden. Kontinuerliga möten har dessutom hållits med befintligt **LAG**, där LRF, Communicare m.fl. funnits representerade.

I de olika kommunerna har **dialogmöten** hållits där företagare, ideella organisationer, tjänstemän, tidigare projektägare och politiker varit inbjudna, för att fånga upp idéer, tankar och önskemål. Under arbetets gång har även **sociala medier** använts för att samla in tankar från allmänheten. Under arbetet med strategin har den kontinuerligt stämts av med regionens Värmlandsstrategi, Visit Värmlands besöksnäringstrategi, Regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet samt de olika kommunernas planer och visioner. Vidare förhåller sig strategin till de regionala miljömålen, som utgörs av 14 av de 16 nationella miljömålen. Under arbetets gång har även avstämningar och gemensamma dialogmöten med ansvariga för strategin för Fiskeområde Väneren hållits.

Utifrån dialogmöten och övrigt samlat underlag tillsattes en skrivargrupp bestående av fem personer. Ett förslag till strategi formades och skickades på remiss till LAG och partnerskap som hade möjlighet att lämna synpunkter innan den slutliga strategin fastställdes.

4. Utvecklingsområdet

Totalt antal invånare i utvecklingsområdet, inklusive tätorter > 20 000 invånare.	134 949
Antal invånare i utvecklingsområdet, exklusive tätorter > 20 000 invånare.	71 038
Områdets totalstorlek i km ² , inklusive tätorter > 20 000 invånare.	2323 (landyta)
Områdets storlek i km ² utanför tätorter > 20 000 invånare.	2289 (landyta)
Antal invånare per km ² , inklusive tätorter.	58
Antal invånare per km ² , exklusive tätorter.	31
Kommuner som omfattas av strategin.	1764, 1761, 1763, 1715, 1780 Endast församlingarna 178003, 178006, 178008, 178009 inom kommun 1780 i Landsbyggsfonden. Församlingarna 178001, 178002 och 178011 ingår alltså inte i Landsbyggsfonden, men i Regionalfonden och Socialfonden.
Landskapstyper och landmärken	Jordbruksmarker, skog och sjöar. Väner med dess skärgård, Klarälven, Fryken viktiga landmärken.
Större tätorter och utvecklingscentra	Karlstad är största tätorten. Exempel på viktiga utvecklingscentra är Väner med dess skärgård, Klarälven, Karlstads Universitet, Forshagaakademin, Fryken, Fryksdalen, Forshagaforsen, Borgvik
Befolkningsförändring för åren 2007–2013 • Flyttnetto • Födelsenetto	Flyttnetto: Grums: -217 Karlstad: +3682 Kil: -89 Forshaga: -190 Hammarö: +386 Födelsenetto: +1469 totalt i området. Grums: -215 Karlstad: +1313 Kil: +95 Hammarö: +267 Forshaga: +9
Arbetslöshet i procent	Totalt för hela området 9,1%. Statistik från AMS dec 2013 Långtidsarbetslösa mer än 12 mån 3,7%.

	<i>Statistik från AMS dec 2013</i>
<i>Arbetslöshet bland unga (15–24 år) i procent</i>	<i>Totalt för hela området ca 20,5%. Statistik från AMS dec 2013</i>
<i>Andel invånare med utländsk bakgrund i procent</i>	9,4%
<i>Antal företag med direkt anknytning till fiske och vattenbruk</i>	-----
<i>Antal företag per 1 000 invånare</i>	<i>76 företag per 1000 invånare med ingen anställd 33 företag per 1000 invånare med minst 1 anställd</i>
<i>Antal nystartade företag per 1 000 invånare ***</i>	8,8
<i>Andel av befolkningen i procent</i>	
<i>16-24 år</i>	12%
<i>25-44 år</i>	23,5%
<i>45-64 år</i>	27%
<i>65- år</i>	20%

4.1 Områdesbeskrivning

Leader är en arbetsmetod som med framgång har tillämpats inom EU sedan 1991 och även i Sverige och Värmland efter att vi blev medlemmar i EU. Den bygger på

- Lokal förankring
- Underifrånperspektiv
- Nytankande
- Nätverkande

Vad som krävs är att det bildas en särskild form av lokalt partnerskap, en så kallad LAG-grupp (Local Action Group) med representanter för tre sektorer i samhället: den ideella, privata och offentliga. LAG-gruppen skall ta fram en gemensam väl förankrad sektorsövergripande strategi för ett geografiskt område, i regel större än en kommun men mindre än ett län.

Områdets geografi och gränser

Leader Närheten har för avsikt att arbeta med flerfondsfinansiering mot Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. Det planerade Leaderområdet Närheten omfattar Karlstadsregionen, det vill säga Karlstads, Forshaga, Grums, Hammarö och Kils kommuner. Inom landsbygdsfonden är Karlstads stadsförsamlingar Norrstrand, Västerstrand och Domkyrkoförsamlingen undantagna. Inom Regionalfonden och Socialfonden ingår dock hela

området, inklusive nämnda församlingar. Kommunernas tätorter ingår i landsbygdsfonden endast om de planerade åtgärderna har väsentlig betydelse för landsbygdens utveckling och för strategins målpuppfyllelse. Tätorter med invånarantal över 20 000 ingår inte i landsbygdsfonden. Området gränsar till leaderområdena Värmlands Bergslag och Växtlust. Delar av området omfattas även av det tänkta Fiskeområde Vänern.

Pendlingsregion

Området utgör en tätortsnära landsbygd med likartade problemställningar och möjligheter. Området är även en utpräglad pendlingsregion där ett stort antal människor som bor på landsbygden pendlar in till tätorten Karlstad, som även utgör länets regionala centrum med sina ca 80 000 invånare. Antalet pendlare från kranskommunerna Grums, Kil, Forshaga och Hammarö uppgick 2012 totalt till ca 12 600, medan antalet inpendlare till desamma var ca 5 000. Till och från Karlstad var pendlingsciffrorna 15 300 respektive 7 800. Av de 12 600 som pendlade ut från kranskommunerna 2012 hade 9 615 sin arbetsplats i Karlstad. Av de 5 000 som pendlade till kranskommunerna under samma år hade 3 080 sin bostadsort i Karlstads kommun. Jämfört med siffrorna för 2004 har pendlingsstatistiken hållit sig relativt jämn. Karlstadsregionen utgör på detta sätt en gemensam arbetsmarknad.

Infrastruktur

Avstånden är relativt korta och de allmänna kommunikationerna fungerar i centralortens närhet bra, medan de längre från tätorten är mer bristfälliga. Vägnäten på landsbygden upplevs i många fall som undermåliga vilket påverkar både för lokalbefolkningen och för besökare.

Natur

Den tätortsnära landsbygden i Karlstadsregionen präglas av dels öppna jordbruksmarker, men även av skog och vatten. Vänern med dess skärgård och 22 000 öar förknippas starkt med området, likaså Klarälven med dess delta och unika population av lax. De fjordliknande Frykensäarna är också viktiga landmärken i området. Förutom dessa naturresurser finns det även många andra sjöar, vattendrag, skog och slätter över hela området som ger det dess karaktär. Att vara nära staden men ändå ha naturen och vildmarken runt hörnet är något som många ser som speciellt för området, vilket skapar en attraktiv boendemiljö på många platser.

Utbildning

Området förknippas med kunskapscentra i form av framförallt Karlstads Universitet och Forshagaakademin, vilka båda är välrenommerade med många sökanden. Andel av befolkningen med eftergymnasial utbildning ligger över riksgenomsnittet i Karlstad och Hammarö, medan det ligger en bit under i de övriga kommunerna.

Service och lokal anda

Boende på Karlstadsregionens landsbygd upplever det som svårt att lokalt konkurrera med stadens utbud och arbetsmarknad, vilket även speglas i siffror om flyttnetto och andel företagare. Det upplevs även som att det på landsbygden finns en betydligt sämre infrastruktur och närservice än i staden. Trots detta finns det ofta ett lokalt engagemang och en vilja att förändra de lokala bygderna, även om det varierar över området. Dock upplevs det som att engagemanget för landsbygdsfrågor, och i många fall även föreningslivet, är bristfälligt hos ungdomar. Arbetet med fiberutbyggnad är påbörjat, men insatser behövs för att näringslivet och boende på landsbygden i området ska kunna ta del av tekniken.

Näringsliv och arbetslöshet

Arbetslösheten (2013) ligger i området på ca 9,1% vilket är något högre än Sverigemedel, men lägre än medeltalet i länet. Ungdomsarbetslösheten ligger i området på ca 20,5% med lägsta siffror i Karlstad och högst ungdomsarbetslöshet i Forshaga. Arbetslösheten är högst i Grums och Forshaga kommuner, både totalt och bland ungdomar. Antal företag med minst en anställd uppgår i hela området till 33/1000 invånare, och antalet företag med inga anställda är 76/1000, vilket är något under riksgenomsnittet både sett till totalt antal företag och de med minst en anställd, vilket är 122 respektive 35 företag per 1000 invånare. Vi ser att Karlstad och Kil är de kommuner som ligger närmast riksgenomsnittet medan övriga ligger ganska långt under. Vi ser även i delar av området att skillnaden mellan antalet företag med ingen anställd och antalet med minst en anställd är stor, vilket borde betyda att det finns utvecklingsmöjligheter bland entreprenörerna. Antalet företag har stigit något sedan 2007 i alla områdets kommuner. Antalet nystartade företag under 2013 var totalt i området 8,8/1000 invånare jämfört med riksgenomsnittet på 11,5/1000 invånare. Utanför Karlstads kommun uppgick siffran samma år till 8,0 nystartade företag per 1000 invånare.

Befolkningsförändring

Både födelsenetto och flyttnetto varierar mellan kommunerna i området, där vi ser positiva siffror för 2007-2013 både för Karlstad och Hammarö i båda kategorierna, medan flyttnettot är negativt för Grums, Kil och Forshaga.

4.2 Behov och utvecklingsmöjligheter

Strategin för det tänkta leaderområdet Närheten gör avstamp i just närheten i området; närheten mellan stad och land, närheten till naturen, närheten till Väneren, närheten till arbete och inte minst närheten mellan människorna. Denna närhet kan skapa hinder i utvecklingen, då det exempelvis kan vara svårt för de mindre orterna i området att konkurrera med stadens alla utbud och tjänster och att service och butiker centraliseras allt mer. Men vi har valt att försöka vända svårigheterna till möjligheter och verkligen ta vara på närheten i alla nivåer. Vi tror på samarbeten, nätverk, ökad integration och ökad jämställdhet för att kunna utveckla området på bästa sätt genom leadermetoden. Med vår flerfundsstrategi ser vi framförallt utvecklingsmöjligheter i arbetet mellan stad och landsbygd på olika sätt. I Jordbruksverkets databas med landsbygdstatistik sammanfattar man:

"En stor del av de resurser som staden är beroende av kommer från landsbygden. Jord- och skogsbruket levererar livsnödvändiga råvaror som livsmedel, material och energi men fungerar också som förvaltare och utvecklare av landsbygdens natur- och kulturmiljövärden. En hållbar produktion, en hållbar konsumtion och bevarade miljönyttor behöver en levande landsbygd, vilket i sin tur är en förutsättning för en hållbar stad".

I vår strategi vill vi trycka på vikten av landsbygdens överlevnad och stora potential för utveckling, men även bidra till förbättrade relationer mellan stad och landsbygd genom exempelvis olika typer av samarbetskonstellationer bland företag, organisationer, föreningar och utbildningscentra.

Arbete och försörjning nära bostaden

Att kunna arbeta och ha sin försörjning nära bostaden är för många en hög prioritet och något

som bidrar till ett "skönare liv". I vårt område finns många möjligheter till det då det finns en bred arbetsmarknad i Karlstad. Dock ser vi ändå en utflyttning av människor från flera av kranskommunerna, vilket skapar problem med åldrande befolkning, nedläggning av service och färre skapade arbetstillfällen på hemorten. Centraliseringen av service och arbetstillfällen skapar på så sätt en negativ spiral. För att människor ska vilja bo kvar i kranskommunerna behöver dels pendlingsmöjligheterna förbättras och dels behöver det skapas nya arbetstillfällen på landsbygden. Ungdomsarbetslösheten är påtaglig i flera kommuner i vårt område, vilket leder till att ett särskilt fokus måste läggas på unga arbetslösa och deras möjlighet till egen försörjning. Vi behöver ha fokus generellt på ett ökat företagande i området, speciellt bland kvinnor, ungdomar och utlandsfödda, samt även utveckling av redan befintliga företag i allmänhet genom att exempelvis skapa företagssamarbeten mellan stad och land, företagsnätverk för kvinnor o.s.v. Vi behöver särskilt stödja och utveckla företag inom ett hållbart och innovativt jord-, skogs- och naturbruk, samt de företag som i övrigt riktar sig mot naturbruk och ser de möjligheterna vi har i områdets naturliga förutsättningar. Det finns ett uttalat behov av att stärka småföretagen för en ökad konkurrenskraft och bättre lönsamhet.

Besöksnäring

Området präglas av en för många tilltalande natur, med både skog och öppna jordbrukslätter, många mindre sjöar, Klarälven med dess unika laxpopulation, Frykensäjöarna och inte minst Vänern, EU:s största insjö med dess skärgård och 22000 öar. Detta öppnar för stora möjligheter att utveckla besöksnäringen i området, med fokus på exempelvis paketerade naturupplevelser. Turismen har under de senaste åren varit en starkt växande marknad och även om den årliga omsättningsökningen har dämpats något inom vissa boendialternativ står vi ändå inför ett mål i Sverige att ha fördubblat omsättningen inom turismen till år 2020. Enligt Visit Swedens trendanalys 2013 verkar även turisten nu mer söka efter en äkthet som handlar om upplevelsebaserad turism vilket skapar möjligheter i vårt område.

I området kan vi vara med och skapa nya entreprenörer inom besöksnäringen och utveckla redan befintliga, vi kan skapa samarbeten för gemensamma produkter och erfarenhetsutbyte, vi kan främja ungas entreprenörskap och exempelvis skapa möjligheter för eleverna vid Forshagaakademien, vi kan skapa plattformar för erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan generationer och det kan skapas gemensamma produkter inom besöksnäringen mellan företag i staden och på landsbygden. Av tidigare erfarenhet ser vi det även som ytterst viktigt att vi tar ett stort ansvar för de små entreprenörerna som annars riskerar att falla utanför ramarna i de större regionala projekten. Förutom utveckling av hållbar besöksnäring kopplad till naturupplevelser finns även samma möjligheter inom exempelvis kultur där kulturarvet och evenemang skapar reseanledningar både för inhemsk och inkommande turism. Det finns även möjlighet till ett utökat samarbete mellan olika sektorer och Karlstads universitet både vad gäller kompetensutveckling men även avseende verksamhets- och affärsutveckling baserat på universitetets forskning inom exempelvis regional utveckling och besöksnäring.

Infrastruktur och bredband

För att det ska vara möjligt att ha arbete och försörjning nära bostaden krävs det, förutom arbetstillfällen, även en väl fungerande infrastruktur. Vi ser ett behov av fortsatt utbyggnad av fibernät vilket ger ökade möjligheter till exempelvis företagande på landsbygden, distansarbete och även möjligheter för upprättande av servicepunkter som kan fungera som ett nav där olika typer av service samlas på ett ställe. På en del platser finns fortfarande den lokala

landsbygdsbutiken kvar som en naturlig knytpunkt på orten. I tillägg till dagligvaruhandel och försäljning av bränsle kan det genom utvecklande av servicepunkter för dessa innebära fler viktiga ben att stå på. Det finns dock fortfarande en kunskapsbrist inom IT-teknologin i allmänhet och vilka möjligheter ett väl utbyggt fibernät skapar. Därför ser vi behov av kompetensutveckling för att den nya tekniken ska kunna komma landsbygden till godo på bästa sätt. Vi ser även möjligheter att vara med och bidra till att underlätta för pendling och samåkning inom området. Då pendlingsströmmarna till allra största del går från kranskommunerna in till Karlstad finns det många människor som åker från i stort sett samma platser in till staden vid samma tidpunkter. Med innovativa lösningar kan vi bidra till att detta effektiviseras, vilket är bra både för människor och för miljö.

Hållbar omställning

Vi behöver vara med och bidra till omställningen till ett mer hållbart samhälle. Många jord- och skogsbruksföretag har stora möjligheter att exempelvis delvis ställa om sin drift och produktion till lösningar som är mer sparsamma på jorden resurser. En omställning till fossilfritt i samhället är inte bara nödvändigt, utan skapar i många fall både en bättre ekonomi och arbetstillfällen för företagen. Det finns även möjlighet för jord- och skogsbruksföretag att bidra till energiproduktion lokalt vilket även det är högintressant med utgång från dagens debatter om klimatförändringar och energitillgång. Omställning kan även betyda fler saker än energianvändning, det kan även betyda en omställning till mer närproducerade och ekologiskt odlade livsmedel. Vi vill se fler lokalproducenter och fler lösningar för konsumenter att hitta information och ta del av de lokalt, och ibland även ekologiskt, producerade livsmedlen vi har i området. Mycket talar för att medvetenheten hos gemene konsument kring djurhållning och livsmedlens ursprung kommer fortsätta öka, vilket bäddar för utvecklingsmöjligheter hos jordbruksföretag med lokal förädling och produktion vilket vi i området har ett flertal.

Integration, jämlikhet och jämställdhet

För att hela området ska vara attraktivt för både boende, arbete och ideella krafter krävs fokus på både jämställdhet, integration och ickediskriminerande insatser. Vi ser ett behov av att fler kvinnor startar företag inom jord- och skogsbruk och besöksnäringen och vi vill bidra till att en större andel kvinnor står som stödmottagare och genomför leaderprojekt. Förutom en ökning av nyföretagandet bland kvinnor vill vi även vara med och skapa nätverk av redan befintliga företagare för erfarenhetsutbyte, gemensamma produkter och samarbeten. Lika viktigt är det att bidra till en ökad integration. Många nyanlända har svårigheter att komma in i samhället och hitta sin roll. Vi tror det är av yttersta vikt för oss att bidra till att detta underlättas genom att skapa mötesplatser, öka kompetensen om integration, öka integrationen i ideella föreningar och hitta möjligheter för människor med utländsk bakgrund att starta företag eller komma in i arbetslivet på andra sätt.

Föreningsliv och ökad livskvalitet

Slutligen är en bra livskvalitet på landsbygden beroende av social delaktighet, lokala naturvårdsåtgärder, aktivt föreningsliv, idrottsaktiviteter, evenemang och att idésjälar får utlopp för sin kreativitet. Leader Närheten arbetade under den förra programperioden mycket med den här typen av projekt, och vid våra möten och behovsanalyser har det framkommit att behovet av dessa fortsatt kommer finnas kvar. Ett aktivt föreningsliv är en styrka och något som för många förknippas med en god livskvalitet där det skapas mötesplatser, trygghet och delaktighet. Föreningslivet leder många gånger även till ett ökat samhällsengagemang både

lokalt och globalt. Föreningslivet är också en mycket bra möjlighet till en ökad integration där utlandsfödda snabbare kan bli en del av och hitta sin roll i bygden, exempelvis genom idrottsaktiviteter. Det finns en potential i att utveckla och effektivisera föreningslivet och alla projektansökningar vi får in kommer inte vara näringslivsinriktade, men många av dem kommer ändå kunna få en effekt på näringslivet på lång sikt. Exempel på sådana kan vara naturvårdsåtgärder i en sjö för att förbättra fisktillgången vilket kan leda till en ökad och hållbar sportfisketurism, eller uppröjning av vandringsleder och vassröjning som också kan underlätta för besöksnäringen. Vid sidan om det direkt näringslivsinriktade finns således behovet att bygga vidare på det arbete vi gjort, och inte exkludera den typ av projekt som kan ge långsiktigt viktiga resultat för livskvaliteten och utvecklingen på landsbygden.

5. På vilket sätt är strategin innovativ?

I diskussionen av begreppet innovation har den Europeiska kommissionen medvetet låtit definitionen av begreppet vara bred och öppen när det gäller lokalt ledd utveckling genom leadermetoden. Det kan exempelvis betyda introducerandet av en ny produkt, process, organisation eller marknad. Innovation inom lokalt ledd utveckling behöver alltså inte innebära forskning och utveckling på en ny hög nivå, utan kan handla om överföringar eller anpassningar av innovationer som uppfunnits på andra platser. Strategin uppmuntrar till innovativa projekt med utgångspunkt från ovanstående resonemang om begreppet.

Förutom de innovativa tankegångarna i varje enskilt projekt är strategin för Leader Närheten för den kommande perioden i allmänhet på flera sätt nytänkande jämfört med tidigare arbetssätt. Det viktigaste är arbetet i flera fonder vilket leder till nya innovativa möjliga processer i kopplingen mellan stad och landsbygd. Ett viktigt nytänkande grundar sig även i det ökade fokuset på näringslivsutveckling, vilket ska bädda för ett leaderarbete där landsbygdsutvecklingen går framåt tack vare större möjligheter att skapa varaktig sysselsättning. Ett exempel på nya innovativa arbetssätt och metoder för att nå målen i strategin är med projektstöd till företag. De möjligheterna har inte funnits tidigare och ses som ett viktigt steg i leaderarbetet för att förverkliga goda idéer inom näringslivet och bland entreprenörer av olika slag inom området. Ett annan innovativ arbetsmetod som vi vill föra in i leaderarbetet tack vare flerfundsstrategin är olika samarbeten mellan staden och landsbygden. Under förra programperioden fanns inte den möjligheten vilket skapar öppningar för nya projektidéer där entreprenörer och föreningar kan skapa samarbeten för exempelvis gemensamma produkter och kompetensutbyte, vilket är av grundläggande betydelse för att området ska utvecklas i mer långsiktig hållbar riktning. Detta är ett viktigt steg i arbetet för att bygga samman stad och land genom gemensamma projekt. Ett ytterligare arbetssätt för att få in nya idéer och tankar i projekten är att lägga stor vikt vid kontakterna med företagorganisationer så som Företagarna och Nyföretagarcentrum. Vi vill också gå vidare med de innovativa samarbetsformer vi haft goda erfarenheter av mellan företag inom besöksnäringen, även i samarbete med andra leaderområden, för en effektiv marknadsföring ute i Europa, där direkta kontakter tas med researrangörer för att lättare nå ut till slutkunder och därmed snabbare resultat.

Vi vill också genom innovativa idéer bjuda in till projekt för omställning till ett mer hållbart samhälle. Här vill vi uppmuntra arbetssätt som skiljer sig från de konventionella inom alla

områden som strategin behandlar, där lösningar för drift och produktion som blir mindre beroende av fossila drivmedel framhävs på det lokala planet samt innovativa lösningar med hjälp av ny informationsteknik.

Vi har redan tidigare arbetat mycket med jämställdhet och integration, men det som är nytt för kommande period är att vi nu vill utveckla innovativa samarbeten mellan stad och landsbygd även för att främja den utvecklingen. Detsamma gäller starkare fokus på ungdomsarbetslösheten där även staden kommer kopplas in på ett annat sätt än tidigare.

6. Vision

Hållbar landsbygdsutveckling och ökad livskvalitet – för alla

Med **Närhet** som ledord skapar vi med gemensamma krafter levande bygder, samarbeten mellan stad och land och en ekonomisk, ekologisk och social landsbygdsutveckling där alla inkluderas.

7. Insatsområden, mål och urvalskriterier

7.1 Övergripande mål för området

- 1. Ekonomisk hållbar näringslivsutveckling på landsbygden, fler och starkare företag samt nyskapade arbetstillfällen. (Bidrar till EU2020 överordnade mål: Sysselsättning)**
- 2. Omställning till ett hållbart samhälle. (Bidrar till EU2020 överordnade mål: Klimatförändring och hållbar energiförsörjning)**
- 3. Ökad integration, jämställdhet och jämlikhet. Ökad kompetensnivå och underlättande för ungas etablering i arbetslivet. (Bidrar till EU2020 överordnade mål: Kamp mot fattigdom och social utestängning)**
- 4. Ökad livskvalitet på landsbygden. (Bidrar till EU2020 överordnade mål: Kamp mot social utestängning)**

Våra övergripande mål, och därtill kopplade insatsområden, bygger på en kombination av statistik och mötesdeltagares och övriga intressenters upplevda förhållanden och behov utifrån ett underifrånperspektiv.

Ekonomisk hållbar näringslivsutveckling på landsbygden, fler och starkare företag samt nyskapade arbetstillfällen. Ett övergripande mål kopplat till näringslivsutveckling är i vår strategi viktigt att ha med då vi under vårt förarbete och vår förankring med lokalbefolkningen

sett att just arbete och försörjning nära bostaden är av yttersta vikt sett till upplevd livskvalitet. Målet bidrar till att uppnå följande tematiska mål för Europa 2020: IT/bredband, Konkurrenskraft i SME-företag, Hållbar sysselsättning och Social delaktighet. Näringslivsutvecklingen på landsbygden kan bromsa centraliseringen, utflyttning och nedläggning av offentlig service. En breddning av det lokala näringslivet är nödvändig om fler ska kunna försörja sig lokalt. Landsbygden i Karlstadsregionen kan inte fullt ut förlita sig på arbetsmarknaden i Karlstad tätort. I alla områdets kommuner ligger nyförtagarfrekvensen lägre än medeltalet för Sveriges kommuner, men det finns en stor potential. Genom leadermetoden finns det möjligheter att skapa utveckling på landsbygden genom ett ökat entreprenörskap och utveckling av redan befintliga företag genom exempelvis kompletterande verksamheter. Genom innovativa samarbeten i partnerskap mellan olika sektorer finns det stora möjligheter att skapa arbetstillfällen genom att utveckla exempelvis besöksnäringen baserad på områdets unika naturliga och kulturella förutsättningar, vilket kan fungera som ett bra komplement till redan befintliga skogs- och jordbruksföretag och därmed öka deras konkurrenskraft. Med nya tekniska lösningar och möjligheter till fiberutbyggnad i stor del av området skapas möjligheter för företagare som inte funnits tidigare. Vi vill att vårt övergripande mål inom utveckling av näringslivet ska bidra till ökad kompetens inom företagande, ökat självförtroende, öppenhet för förändringar, samarbeten, nätverk, nyskapade arbetstillfällen och nystartade företag. Vi vill även med detta mål fokusera mycket på de små entreprenörerna på landsbygden som ibland inte har möjlighet att ta del av och inte heller kan tillgodogöra sig de stora regionala projekten på bästa sätt.

Omställning till ett hållbart samhälle ser vi som en viktig och nödvändig del i vårt arbete. Under vår förankringsprocess och dialogmöten kom önskemål kontinuerligt om dels en omställning till mer närproducerade och ekologiskt odlade livsmedel, men även en omställning till fossilfri drift och produktion för företag på landsbygden. Vi ser även möjligheter till lokal energiproduktion, vilket skapar både omställning och arbetstillfällen. I områden finns redan idag duktiga producenter och lokala förädlare av livsmedel, och marknaden är på uppgång. Men det behövs insatser för att öka medvetenheten hos konsumenten ännu mer, och även för att öka tillgängligheten av och informationen om lokalt producerade livsmedel. Det behövs i vissa fall kompetensutveckling även hos producenterna så att de ser möjligheterna med den lokala förädlingen och även omställning till ekologisk odling. Genom leadermetoden kan vi skapa plattformar för kompetensutveckling, skapa ett ökat informationsflöde baserat på omställning av både produktion, drift och förädling samt skapa nätverk av företagare för gemensamma produkter och marknadsföring. Målet bidrar till att uppnå följande tematiska mål för Europa 2020: Konkurrenskraft i SME-företag, Hållbar sysselsättning, Social delaktighet, Koldioxidsnål ekonomi, Skydda miljön, Livslångt lärande och Anpassa till klimatförändringar.

Ökad integration, jämställdhet och jämlikhet. Ökad kompetensnivå och underlättande för ungas etablering i arbetslivet. Området präglas i stort av en hög ungdomsarbetslöshet, och i många fall även bristande integration och jämlikhet på många nivåer. Genom leadermetoden kan området dels utvecklas genom nyskapande av arbetstillfällen, nyföretagande och kompetensplattformar, vilket kan leda till ökade möjligheter för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden i sitt närområde, men även genom kompetenshöjande insatser framförallt när det gäller integration och jämställdhet. Integrationen för nyanlända i samhället ser vi som mycket viktig, och det gäller både i näringslivet, föreningslivet, idrott och i andra sociala sammanhang. Detsamma gäller jämställdheten där vi exempelvis vill locka fler kvinnor att

genomföra leaderprojekt, men även se ökade möjligheter för nätverk för kvinnor inom företagandet, fler kvinnor i ideella föreningar och fler kvinnor som startar företag. Vi ser också möjligheter att genom leadermetoden kunna genomföra ickediskriminerande insatser inom områden som exempelvis besöksnäringen, där ökad tillgänglighet är nödvändig. Målet bidrar till att uppnå följande tematiska mål för Europa 2020: Hållbar sysselsättning, Social delaktighet och Livslångt lärande.

Ökad livskvalitet på landsbygden. Ett övergripande mål om ökad livskvalitet på landsbygden faller sig naturligt, och sett ur ett underifrånperspektiv det som allting handlar om. Vi vill genom leadermetoder stärka den sociala delaktigheten genom exempelvis utveckling av föreningslivet, skapa sociala mötesplatser, idrott, naturvårdsåtgärder och genom nätverkande och samarbeten både inom och mellan olika sektorer. Vi tror på människans idérikeedom och innovationskraft i skapandet av en ökad livskvalitet på landsbygden. Målet bidrar till att uppnå följande tematiska mål för Europa 2020: Social delaktighet och Livslångt lärande.

Horisontella mål

De horisontella målen mäts mot indikatorerna i slutet av programperioden genom sammanställning av genomförda projekt. De horisontella riktlinjerna ska tas i beaktande i alla projekt och vara ett obligatoriskt inslag i projektledarutbildningarna.

Övergripande horisontella mål för hela strategin	Indikatorer
<i>Jämställdhet och likabehandling</i>	<i>Andel leaderprojekt genomförda av kvinnor</i>
	<i>Andel leaderprojekt genomförda av utlandsfödda</i>
<i>Ungdomar</i>	<i>Antal projekt riktade till ungdomar</i>
<i>Integration</i>	<i>Antal projekt med syfte att bidra till ökad integration</i>
<i>Miljö och hållbar utveckling</i>	<i>Antal projekt med syfte att bidra till minskad klimatpåverkan</i>

Jämställdhet och likabehandling innebär inte bara jämställdhet mellan kvinnor och män, utan att alla ska behandlas likvärdigt oavsett kön, ålder, etnicitet eller religion. Frihet från diskriminering är en mänsklig rättighet. Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för just kvinnor och män är ett mål som ibland kräver särskilda insatser. Av tradition är det ofta en mansdominerad kultur som råder, och därför vill vi prioritera åtgärder som främst beaktar kvinnors delaktighet, intressen, behov och värderingar. Det kan gälla både utbildning, företagande, kultur och fritidsverksamheter. Vi vill även uppmuntra fler kvinnor att genomföra leaderprojekt, och vi avser att hålla ett jämställdhetsperspektiv genom hela verksamheten, gällande kanslipersonal, LAG, projektägare och deltagare i projekt. Vi ser även vikten av integrering av nyanlända utlandsfödda i föreningsarbete och i att bli "en del av" sammanhållningen och gemenskapen, speciellt på landsbygden. Vi vill därför uppmuntra utlandsfödda att bli en del av leaderarbetet och både som företagare och föreningsaktiva vara med och genomföra leaderprojekt.

Ungdomar. Området präglas generellt av en hög ungdomsarbetslöshet. Trots bra utbildningsmöjligheter sker en kompetensflytt från området. Att ungdomar prövar sina vingar och ger sig ut i världen är inget vi vill förhindra, tvärtom. Vi vill stimulera till omvärldskontakter och nya perspektiv. En del återvänder, men chansen att ännu fler gör det finns om förutsättningarna och möjligheterna är de rätta. För oss är det därför viktigt att ungdomar involveras i projekt gällande både social delaktighet, idrott och föreningsliv, kompetensutveckling och entreprenörskap. Vi kommer därför uppmuntra till sådana, inklusive projekt som integrerar ungdomar i samarbete mellan stad och landsbygd.

Integration. Vi vill stödja projekt som bidrar till ökad integration inom både näringslivet, föreningslivet och andra sociala sammanhang. Mycket tyder på att vi i framtiden kommer se en ökad invandring och därför är integrationen i samhället mycket viktig. Vi vill implementera integrationsperspektivet i så många projekt som möjligt genom satsningar i näringslivet, kompetensutveckling, skapa mötesplatser mellan kulturer och generellt erbjuda inflyttade delaktighet och social samvaro. Vi vill framförallt stödja projekt som kopplar ihop staden och landsbygden och där utlandsfödda personer deltar och gynnas, men naturligtvis även rena landsbygdsprojekt för samma målgrupp.

Miljö och hållbar utveckling. Vi har i våra insatsområden och även övergripande mål med omställningen till ett hållbart samhälle, med tydligt fokus på omställning till fossilfri drift och produktion och förnybar energi. Vi sätter även tydligt fokus på vikten av omställning till mer närproducerade och ekologiskt odlade livsmedel och tillgängligheten av dessa för konsumenten. I övrigt kommer miljöaspekten att beaktas i varje enskilt projekt och dess eventuella negativa påverkan avgör hur projektansökan står sig i urvalsprocessen.

7.2 Insatsområden

Insatsområde 1. Hållbar besöksnäring inom natur och kultur. Insatsområdet syftar i första hand till att utveckla besöksnäringen kopplad till områdets unika naturliga och kulturella förutsättningar, exempelvis Vänern och dess skärgård, Klarälven, Fryken, alla mindre sjöar, skogarna, kulturarvet, idrott och olika evenemang. Det behövs dels startas upp nya företag inom näringen, men det behövs även en utveckling av redan befintliga mindre företag för att öka dess konkurrenskraft. Besöksnäringen kan många gånger fungera som en bra kompletterande verksamhet till redan befintliga företag inom jord- och skogsbruk. Det finns även behov av kompetensutveckling inom företagandet kopplat till turism, och inte minst utveckling av nätverk och samarbeten för att skapa sammansatta paketerade produkter. Dessa samarbeten kan dels vara mellan olika företag och olika sektorer inom området, men även samarbetsprojekt med andra leaderområden samt transnationella projekt. Vi ser även ett behov av ökade informationsinsatser runt besöksmål och även att det i många fall behövs en ökad tillgänglighetsanpassning.

Insatsområde 2. Infrastruktur och Bredband. För en väl fungerande landsbygd, både sett till livskvalitet i allmänhet men företagande och näringsliv i synnerhet, behövs utvecklad infrastruktur, inbegripet utbyggnad av bredband. Under pågående leaderperiod har vårt arbete bidragit till flertalet fiberprojekt, men det behövs fortsatt arbete. Bredband på landsbygden är en förutsättning för företagandet och även för bibehållen offentlig service genom exempelvis

servicepunkter. En möjlighet inom insatsområdet är även innovativa lösningar för att underlätta för pendling och samåkning inom området.

Insatsområde 3. Hållbar Omställning och hållbart naturbruk är ett viktigt insatsområde där vi ser stora möjligheter att bidra till en landsbygd där drift och produktion blir allt mer fossilsnål samt att medvetenheten hos gemene konsument ökar så att lokalt producerade och förädlade livsmedel utgör en allt större andel. En hållbar omställning är inte bara nödvändig ur ett miljöperspektiv, det bidrar även till en bättre lokalekonomi och nyskapade arbetstillfällen. Att bidra till ett hållbart samhälle genom en ökad andel lokalproducerad förnybar energi är också av stor vikt, där vi tror att landsbygdsföretagare har bra möjligheter genom exempelvis biobränsle.

Insatsområde 4. Integration, Jämställdhet, jämlikhet och ungdomsarbetslöshet. Området präglas till stor del av hög ungdomsarbetslöshet, och vi vill genom leadermetoden underlätta för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden samt främja deras entreprenörskap genom kompetensutveckling, nätverkande och genom att öka deras "anställningsbarhet". Vi ser även möjligheter till projekt som knyter samman stad och land samt överbryggar kunskapen kring landsbygden och jord- och skogsbruksföretagande mellan generationer. Vi vill även se fler kvinnor involverade i leaderprojekt och att jämställdheten och integrationen ökar i de ideella föreningarna på landsbygden. Vi tror även att leadermetoden kan bidra till att det skapas mötesplatser mellan olika kulturer och att kunskapen kring jämställdhet och integration kan ökas. En viktig del i näringslivsutvecklingen är även att fler kvinnor och personer med utländsk bakgrund startar företag och att det finns företagsnätverk inom dessa båda grupper.

Insatsområde 5. Företagande. En förutsättning för en levande landsbygd under ständig utveckling är att det finns arbetstillfällen, och arbetstillfällen på landsbygden skapas genom ett ökat företagande och kompletterande verksamheter till redan befintliga företag. Vi ser ett behov av samarbeten och paketering av produkter kopplade exempelvis natur- och kulturturism, vi ser ett behov av kompetensutveckling inom företagande och företagsformer, vi ser ett behov av att fler kvinnor, unga och personer med utländsk bakgrund vågar ta steget och bli entreprenörer. Vi ser även många möjligheter att genom leadermetoden skapa samarbeten mellan stad och landsbygd vad gäller företagande.

Insatsområde 6. Föreningsliv och ökad livskvalitet på landsbygden. Ett aktivt föreningsliv och en bra livskvalitet är i många fall en förutsättning för en lokal utveckling på landsbygden. Insatsområdet syftar till de lokala eldsjälarnas möjligheter att med sin innovationskraft och idériedom bidra till utvecklingen med hjälp av leadermetoden. Skapandet av nya mötesplatser, sociala och kulturella evenemang, bevarande av natur- och kulturvärden, naturvårdsåtgärder, utveckling av redan befintlig föreningsverksamhet, inklusive idrottsverksamheten, ser vi som en grundpelare i vårt arbete inom leader under tidigare period, och vill att den möjligheten ska finnas kvar även i framtiden.

7.3 Handlingsplan

Lokalt ledd utveckling handlar om att fånga upp lokala initiativ och idéer, att skapa samarbeten och nätverk, att stödja projekt med underifrånperspektiv, att kontinuerligt följa upp och dessutom försöka hitta vägar för att projekten ska kunna leva vidare även efter projektens slutdatum. I vilka former arbetet bedrivs varierar mellan olika projekt och dess mål och insatser.

Området kommer arbeta med Regionalfonden, Socialfonden och Landsbygdsfonden under den kommande perioden. Vi kommer att tillämpa följande allmänna prioriteringar när det gäller val av fonder:

- Projekt med fokus på affärsutveckling, entreprenörskap, företagsnätverk samt entreprenörssamarbeten mellan stad och landsbygd kopplas framförallt till *Regionalfonden*
- Projekt med fokus på ungdomsarbetslöshet och där nyanlända utlandsfödda integreras med landsbygdsföretag kopplas till *Socialfonden*
- Projekt med fokus på hållbar landsbygdsutveckling, ökad attraktionskraft, ökad konkurrenskraft, ökad livskvalitet, social delaktighet, ökad service och hållbar omställning kopplas framförallt till *landsbygdsfonden*

För att nå de övergripande målen i strategin och delmålen inom de olika insatsområdena finns, förutom mer specifika handlingsplaner kopplade till varje insatsområde, vissa generella punkter i handlingsplanen:

- Leader Närheten kommer arbeta parallellt med alla fonderna under hela programperioden. Kommunikationsplanen skiljer sig alltså inte så mycket åt dessa emellan gällande när i tiden olika insatser ska göras, men tyngdpunkterna i informationsinsatserna varierar beroende av budgeterna i de olika fonderna samt måluppfyllelse.
- Leader Närheten kommer fortsätta det tidigare framgångsrika arbetssättet med "checkar" inom Landsbygdsfonden upp till en viss nivå. Checkarna är en mindre summa pengar som ges som stöd, och administrationen är mindre krävande. Exempel på checkar kan vara för goda idéer inom miljöområdet, för ungdomar, fibercheckar med mera. Checkarna administreras under ett paraplyprojekt.
- Transnationella samarbeten med Estland och Katalonien inom områdena Besöksnäring, Företagande, ungdomsarbetslöshet och omställning till lokal produktion kan komma att bli aktuella. Dessa samarbeten är redan initierade.
- Samarbetsprojekt med andra leaderområden inom framförallt området Besöksnäring, men även andra insatsområden kan bli aktuella. Exempel på sådana insatser kan vara resurspersoner inom specifika temaområden, t.ex naturturism, för att "skapa verkstad" och därmed näringslivsutveckling.
- För att få ett kontinuerligt flöde av projektansökningar är dialog och samspel mellan kansli och samverkanspartners viktig. Med samverkanspartners avses i detta fall de vidareförmedlare som på ett eller annat sätt är delaktiga, exempelvis näringslivsansvariga, fritids- och kulturchefer, LRF, Communicare, Visit Värmland, Karlstads Universitet, Ung företagsamhet, m.fl.

Handlingsplaner kopplade till insatsområden

Insatsområde 1. Hållbar besöksnäring inom natur och kultur.

Målgrupp: Turistföretagare, Turistorganisationer, Kommuner, Föreningar, Idrottsförbund, Aktörer som kan ha nytta av en ökad ström av turister m.fl

Fonder: Landsbygdsfond, Regionalfond, Socialfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare, Komplettera regionala och nationella projekt m.m.

Insatsområdet kommer omfatta de tre fonderna Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. Landsbygdsfonden kommer användas för arbetet med hållbar besöksnäring i det geografiska området i vilket vi arbetar med den aktuella fonden, det vill säga utanför Karlstads tätort. Inom Landsbygdsfonden kommer vi arbeta med nätverkande, samarbeten, paketeringar och innovativa lösningar sett från de unika naturliga och kulturella förutsättningar området har. Samarbetslösningar ser vi dels mellan företag inom området, mellan olika sektorer, med universitet, med andra leaderområden samt internationellt. Samarbeten är en viktig del i utvecklingen av besöksnäringen, speciellt för mindre företag, för att kunna skapa bättre sammansatta produkter för att möta marknadens efterfrågan på ett bättre sätt, vilket även skapar tydliga multiplikatoreffekter på sikt. En viktig del inom besöksnäringen är också att tillgänglighetsanpassa besöksmål, samt även marknadsföring och information.

Inom Regionalfonden vill vi arbeta med samarbeten mellan staden och landsbygden, det vill säga skapa paketerade produkter dessa företag emellan. Specifika besöksmål och boendealternativ finns i staden och andra finns på landsbygden. Med sammansatta produkter där emellan kan det skapas mer attraktiva paket där både stad och landsbygd ingår i reseanledningen. Vi kommer också innefatta Regionalfonden i arbetet med att främja nystartandet av företag med inriktning på besöksnäring, och då framförallt företag med geografisk placering innanför stadsgränsen men som innefattar landsbygden i sin verksamhet genom exempelvis samarbeten och aktiviteter.

Socialfonden kommer bidra till att stärka ungdomars möjligheter att ta sig in på arbetsmarknaden inom besöksnäringen. Framförallt vill vi använda fonden till kompetenshöjande insatser hos företagare samt att koppla ihop besöksnäringsetagen med ungdomar på exempelvis Forshagaakademien och andra lärcentra.

Landsbygdsfonden och Regionalfonden kommer att avgränsas från varandra främst genom geografin där Landsbygdsfonden endast ingår i projekt utanför Karlstads tätort. Socialfonden avgränsas från de andra två genom att projekten som ingår där är kopplade till ungdomar som står utanför arbetsmarknaden.

Insatsområde 2. Infrastruktur och Bredband

Målgrupp: Föreningar, Företag, Privatpersoner, Lanthandlare m.fl.

Fonder: Landsbygdsfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare m.m.

Insatsområde Infrastruktur/Bredband kommer omfatta Landsbygdsfonden. Fonden ska användas till arbetet med fiberutbyggnad och att stödja så att fler invånare, företagare och föreningar får tillgång till bredband, vilket vi har goda erfarenheter från sedan tidigare. Vi ser även möjligheter att använda fonden i projekt innefattande underlättande av pendling och samåkning inom området samt även förstudier och projekt för att bibehålla offentlig service på landsbygden genom exempelvis upprättande av servicepunkter som kan fungera som nav både

för myndigheter, service, företag och föreningar. Det finns mycket goda exempel på upprättandet av sådana servicepunkter på andra ställen i länet och vi tror att vi genom leadermetoden kan utveckla liknande lösningar även inom vårt område.

Insatsområde 3. Hållbar Omställning och hållbart naturbruk.

Målgrupp: Föreningar, Företag, Lantbruksorganisationer, Kommuner, Konsumenter m.fl.

Fonder: Landsbygdsfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare m.m.

Insatsområdet kommer omfatta Landsbygdsfonden. Fonden ska användas främst till projekt som bidrar till omställningen av drift och produktion till mer koldioxidsnålt och omställning till större andel hållbar regional livsmedelsproduktion och ekologiskt odlade livsmedel samt kompetenshöjning inom dessa områden. En viktig del är exempelvis att säkra kompetensen hos den äldre generationen genom att skapa kompetensplattformar för att överbrygga den till den yngre generationen. Vi vill också inom insatsområdet öka andelen lokalt producerad förnybar energi på landsbygden då vi ser att flera skogs- och jordbruksföretag har möjlighet till att utveckla innovativa lösningar för ändamålet. I övrigt kommer fonden användas till allmän företagsutveckling och samarbetskonstellationer inom ett innovativt och hållbart jord-, skogs- och naturbruk.

Insatsområde 4. Integration, Jämställdhet, jämlikhet och ungdomsarbetslöshet.

Målgrupp: Föreningar, Företag, Privatpersoner, Utbildningscentra, Kommuner, Övriga aktörer exempelvis Arbetsförmedlingen, Svenska Kyrkan, Communicare, Röda korset, Värmlands idrottsförbund m.fl

Fonder: Landsbygdsfond, Regionalfond, Socialfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare m.m.

Insatsområde Integration, Jämställdhet, jämlikhet och ungdomsarbetslöshet kommer omfatta Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. Integration och jämställdhet är något som ska genomsyra hela vår verksamhet, men det får alltså även ett eget insatsområde tillsammans med ungdomsarbetslösheten.

Inom Landsbygdsfonden vill vi stödja projekt som främjar integrationen och jämställdheten i ideella föreningar på landsbygden, vi vill få fler kvinnor och utlandsfödda att genomföra leaderprojekt, vi vill skapa mötesplatser mellan kulturer och öka kompetensen generellt om integration och jämställdhet. Inom Regionalfonden vill vi hjälpa redan befintliga kvinnliga entreprenörer genom exempelvis företagsnätverk. Socialfonden kommer inom insatsområdet handla om ungdomsarbetslösheten och projekt som främjar ungas förmåga att komma in på arbetsmarknaden och som ökar deras anställningsbarhet.

Vi ser även möjliga projekt inom integration där exempelvis nyanlända kopplas ihop med landsbygdsföretag för att se, lära, skapa kontakter och i framtiden även få

anställningsmöjligheter. Nyanlända är en resurs för landsbygden, och då kan liknande integrationsprojekt vara ett viktigt led i att få dem att vilja stanna på plats. Integration i gårdsmiljö är något som varit framgångsrikt på andra platser i Sverige, och vi ser stora möjligheter även i vårt område.

Insatsområde 5. Företagande

Målgrupp: Företag

Fonder: Regionalfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare m.m.

Insatsområde Företagande kommer omfatta Regionalfonden. Vi vill inom insatsområdet stödja projekt som ökar antalet nystartade företag samt utveckling av befintliga inom ett brett spektra. Vi vill även stödja projekt som bidrar till en höjd kompetens inom företagande och företagsformer, samt skapa plattformar för samarbeten mellan stad och landsbygd och nätverk/kluster inom olika branscher. Projekt inom insatsområdet företagande som främjar ungdomar, kvinnor och personer med utländsk bakgrund prioriteras.

Insatsområde 6. Föreningsliv och ökad livskvalitet på landsbygden

Målgrupp: Föreningar, Företag, Övriga aktörer på landsbygden, Kommuner m.fl.

Fonder: Landsbygdsfond, Regionalfond

Aktiviteter: Arbete enligt kommunikationsplan, Uppföljning och kvalitetssäkring, Kontinuerlig dialog med vidareförmedlare m.m.

Insatsområdet kommer omfatta Landsbygdsfonden och Regionalfonden. Insatsområdet syftar främst till de ideella föreningarnas och lokalbefolkningens innovationsförmåga och idérikedom vad gäller att utveckla sina bygder i en positiv anda. Här emotser vi projektansökningar som faller under Landsbygdsprogrammets fokusområde 6b, att "främja en lokal utveckling på landsbygden". Vi vill stödja projekt som i allmänhet främjar det lokala föreningslivet och dess utveckling på landsbygden, bevarandet av natur- och kulturarv och lokala naturvårdsåtgärder. En viktig del kan vara upprätthållanden av ekosystemtjänster för att förbättra människors välmående och livsvillkor samt för att bidra till lokal utveckling på landsbygden. Den här typen av projekt har varit framgångsrika under den gångna programperioden i området och vi ser dem som mycket viktiga även i den kommande. Samarbeten mellan olika föreningar för bland annat ökad effektivitet kan också vara aktuella inom insatsområdet. Inom Regionalfonden emotser vi projektansökningar som syftar till att främja affärsutveckling för föreningar.

7.4 Urvalsprocess

Urvalsprocessen för varje projektansökan ska vara öppen, icke-diskriminerande och objektiv. Hela processen ska dokumenteras skriftligt och projekten som bifalles ska ha en tydlig koppling

till strategin. För att säkerställa detta sker urvalsprocessen systematiskt med utgångspunkt i EU-förordningens direktiv. Förordningen kräver att LAG:

- Främjar de lokala aktörernas kapacitet att utveckla och genomföra insatser som gynnar den lokala miljön
- Inför ett icke-diskriminerande urvalsförfarande
- Använder objektiva kriterier för urval av insatser
- Säkerställer att maximalt 49% av rösterna i urvalsbesluten avges av parter som är offentliga myndigheter
- Dokumenterar urvalsförfarandet skriftligt
- Stämmer av att urvalet av insatser stämmer överens och prioriteras i enlighet med hur väl de bidrar till att uppnå strategins mål
- Bjuder in till att lämna förslag på insatser genom utlysning och/eller ett kontinuerligt förfarande

Varje inkommen projektansökan bedöms först av kanslipersonal huruvida den uppfyller de grundläggande villkoren. De grundläggande villkoren avgör om projektet hör hemma i Lokalt ledd utveckling genom leadermetoden och faller inom ramen för de fonder och övergripande mål strategin omfattar. Om villkoren uppfylls avgör kanslipersonal i vilken fond och insatsområde projektet bör ingå. Därefter bedöms varje projektansökan av beredningsgrupper ur LAG enligt urvalskriterierna. Beredningsgruppen består av representanter från LAG och alterneras utifrån vilka fonder de aktuella projekten berör så att kompetensen hela tiden säkerställs. Vid varje beredningsgruppsmöte finns trepartnerskapet representerat.

Varje projektansökan poängbedöms av beredningsgruppen genom en bedömningsmall utifrån urvalskriterium kopplade till måloppfyllelse för strategin. Bedömning av varje urvalskriterium motiveras dessutom med förklarande text samt även ett skriftligt utlåtande från specialkompetensen i beredningsgruppen inom aktuell fond för projektet. Som beslutsunderlag inför LAG-mötet bifogas alltid beredningsgruppens skriftliga dokumentation av hur projektet bidrar till att uppfylla strategins mål genom en tydlig koppling till insatsområden och indikatorer. Med detta förfarande tydliggörs projektets koppling till strategin och LAG kan fatta ett beslut på ett sätt som uppfyller förordningens direktiv.

De projektansökningar som når över avslagsnivån med avseende på totalpoäng och därmed högst måloppfyllelse prioriteras av LAG om budget finns. De projektansökningar som inte når över avslagsnivån prioriteras inte av LAG. Beredningsgruppen alterneras från LAG:s ordinarie medlemmar, och ersättare från LAG tar ordinaries platser vid frånvaro. Kansliets bedömning av varje projektansökans villkorsuppfyllelse antecknas skriftligen, och beredningsgruppsmöten och LAG-möten protokollförs. Beredningsgruppens förfarande dokumenteras även skriftligt enligt ovan. LAG fattar formellt beslut utifrån beredningsgruppens motivering.

7.5 Mål och urvalskriterier

Insatsområde 1: Hållbar besöksnäring inom natur och kultur

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygdsfond	1	Utveckla besöksnäringen kopplad till våra unika naturliga och kulturella förutsättningar i området, exempelvis Väneren, Klarälven, Fryken, sjöarna, jakt, fiske och lokala evenemang på landsbygden, inbegripet kompetensutveckling, information och tillgänglighetsanpassning	Antal nyskapade arbetstillfällen	7
			Antal nya produkter eller tjänster	20
			Antal deltagare som utbildats	150
			Antal nya virtuella mötesplatser	2
			Antal företag eller organisationer som får stöd	10
	2	Öka antalet paketerade produkter inom besöksnäringen på landsbygden, dels genom samarbeten och nätverk mellan företag men även samarbeten mellan privat, offentlig, ideell sektor samt med universitet	Antal nyskapade arbetstillfällen	7
			Antal nya produkter eller tjänster inom besöksnäringen	20
			Antal nya dagsbesökare	10 000
			Antal nya övernattningar	1500
			Antal nya nätverk/samarbetskonstellationer	20
Regionalfond	3	Främja start av nya företag och ökad sysselsättning i SMF, samt skapa samarbetsplattformar mellan stad och land, kopplat till besöksnäringen	Antal nya små- och medelstora företag med 0-249 anställda per 1000 invånare	1
			Antal nyskapade arbetstillfällen	2
			Antal nya samarbetskonstellationer	2
Socialfond	4	Stärkt anställningsbarhet inom besöksnäringen för personer, inklusive ungdomar, som befinner sig långt från arbetsmarknaden	Antal organisationer som får stöd	2
			Antal deltagare i projekt	20

Insatsområde 2: Infrastruktur och Bredband

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygdsfond	1	Ökad utbyggnad av fibernät på landsbygden	Antal nyskapade arbetstillfällen	1
			Antal invånare som får tillgång till bredband genom projekt som får stöd	1000
	2	Öka antalet noder för olika typer av service på landsbygden, så kallade servicepunkter	Antal nyskapade arbetstillfällen	1
			Antal företag som får stöd	1
			Antal nya servicepunkter	1
	3	Utveckla innovativa lösningar för samdistribution och pendling	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service	1000
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
			Antal nya nätverk och samarbetskonstellationer	1
			Antal nya virtuella mötesplatser	1

Insatsområde 3: Hållbar omställning och hållbart naturbruk

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygdsfond	1	Öka andelen närproducerade och/eller ekologiskt odlade livsmedel samt tillgängligheten av dessa för konsumenten	Antal nyskapade arbetstillfällen	3
			Antal företag som får stöd	5
			Antal nya tekniker	1
			Antal nya virtuella mötesplatser	1
			Antal nya nätverk/samarbetskooperationer	5
	2	Stödja och utveckla företag inom hållbart och innovativt jord-, skogs- och naturbruk	Antal företag som får stöd	5
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
	3	Främja innovativa idéer inom omställning för både företag och andra organisationer, genom exempelvis investeringar och samarbeten som kan leda till mer koldioxidsnål drift och produktion	Antal företag eller organisationer som får stöd	5
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
	4	Skapa kommunikationsplattformar för kunskapsutbyte mellan generationer inom jord- och skogsbruk	Antal projekt för kunskapsutbyte	1
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
	5	Öka andelen närproducerad förnybar energi på landsbygden	Antal företag eller organisationer som får stöd	2
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1

Insatsområde 4: Integration, jämställdhet, jämlikhet och ungdomsarbetslöshet

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygdsfond	1	Öka kompetensen om integration, jämställdhet och jämlikhet samt skapa mötesplatser mellan kulturer	Totalt antal deltagare som har utbildats	50
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
			Antal nya mötesplatser	3
	2	Öka integrationen och jämställdheten i ideella föreningar på landsbygden, samt antal kvinnor och utlandsfödda som genomför leaderprojekt	Antal kvinnor som genomför leaderprojekt	150
			Antal utlandsfödda som genomför leaderprojekt	50
			Antal utlandsfödda som integrerats i ideella föreningar	20
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
Socialfond	3	Öka övergången till arbete för unga arbetslösa (15-24 år)	Antal deltagare i projekt	60
	4	Stärkt anställningsbarhet för kvinnor och män som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden	Antal arbetslösa deltagare och långtidsarbetslösa som är i sysselsättning, inklusive egenföretagande, efter avslutad åtgärd	10
Regionalfond	5	Skapa företagsnätverk för kvinnor	Antal nya företagsnätverk för kvinnor	1
Socialfond	6	Öka integrationen i landsbygdsföretag genom projekt som kopplar ihop företagen med nyanlända utlandsfödda	Antal deltagare i projekt	20
			Antal företag som får stöd	2
			Antal organisationer som får stöd	2

Insatsområde 5: Företagande

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Regionalfond	1	Utveckla befintliga företag och öka andelen nystartade företag med särskilt fokus på kvinnor, ungdomar och personer med utländsk bakgrund, genom exempelvis stöd till nya företag i startskedet, nätverk och kluster inom olika branscher	Antal nyskapade arbetstillfällen	2
			Antal nya små- och medelstora företag med 0-249 anställda per 1000 invånare	1
			Antal nyskapade nätverk och samarbetskonstellationer	1
			Antal nya små- och medelstora företag med 0-249 anställda per 1000 invånare startade av kvinnor	1
			Antal nya små- och medelstora företag med 0-249 anställda per 1000 invånare startade av unga (15-24 år)	1
			Antal nya små- och medelstora företag med 0-249 anställda per 1000 invånare startade av utlandsfödda	1
			2	Skapa plattformar för företagssamarbeten mellan stad och land
	3	Öka kompetensen inom företagande och företagsformer	Antal nya nätverk och samarbetskonstellationer	5
			Antal företag som får stöd	2
			Totalt antal deltagare som utbildats	50
			Antal organisationer som får stöd	3

Insatsområde 6: Föreningsliv och ökad livskvalitet på landsbygden

Fond	Prio	Mål	Indikator	Målvärde
Landsbygdsfond	1	Främja social delaktighet och utveckling på landsbygden genom utveckling av föreningslivet	Antal organisationer som får stöd	50
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
	2	Främja lokala naturvårdsåtgärder	Antal projekt för lokala naturvårdsåtgärder	15
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
	3	Bevara natur- och kulturarv	Antal bevarade/restaureerade kultur- och naturhistoriska objekt	15
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1
Regionalfond	4	Främja affärsutveckling för föreningar	Antal organisationer som får stöd	5
Landsbygdsfond	5	Främja föreningsidrotten så att den har möjlighet att bli en naturlig aktör i det lokala utvecklingsarbetet i alla bygder	Antal organisationer som får stöd	5
			Antal nyskapade arbetstillfällen	1

Urvalskriterier, villkor och bedömningsgrunder

Se bilaga 4

8. Finansieringsplan

Delåtgärd	Fond	%	SEK
Drift	EJFLU	25	9 200 828
Samarbeten	EJFLU	14	5 000 000
	ERUF		
	ESF		
Genomförande av strategin	EJFLU	41	15 136 668
	ERUF	10	3 647 538
	ESF	10	3 818 279
Summa		100	36 803 313

9. Organisation

9.1 Administrativ kapacitet och kansliets arbete (drift)

Verksamheten kommer att organiseras med utgångspunkt från kansliet med säte i Grums. Kansliet behöver ha tillräcklig kapacitet för att hinna med den omfattande tidsåtgång det innebär med uppsökande verksamhet, kontaktskapande, handläggning, uppföljning, ekonomi m.m. Under starten av den nya programperioden kan arbetet vara mer krävande varav extra resurser kan behövas på kansliet så att ordinarie verksamhet kan starta så snabbt som möjligt. Extra resurser för det administrativa arbetet vara aktuellt även kontinuerligt under programperioden om det till exempel visar sig att projektansökningar inte kommer in som förväntat till vissa insatsområden.

Verksamhetsledare kommer anställas, och ekonomin planeras till en början skötas från kansliet med anställd personal. Verksamhetsledarens roll är mycket omfattande och innefattar initiering och utveckling av verksamheten, att leda sekretariatet och vara beredande och föredragande inför styrelsen, samt även aktiva insatser för att engagera och mobilisera landsbygdens befolkning, information, rådgivning, ärendehandläggning, uppföljning och rapportering. Det befaras dock viss komplexitet i den ekonomiska administrationen vid en flerfondsstrategi varav vissa ekonomi- och redovisningstjänster kan komma att köpas in externt när programperioden väl har startat. Den här befarade komplexiteten leder även till att det är av yttersta vikt att vi skapar ett nätverk med flera leaderområden för att utbyta tankar och erfarenheter kontinuerligt gällande redovisning och ekonomi. Eftersom det är starkt begränsade resurser som får avsättas till administration blir verksamheten även mycket beroende av ett nära samarbete med de landsbygdsutvecklare och näringslivsrådgivare och andra kategorier av tjänstemän som finns i kommunerna. Dessutom kommer det att behövas ett starkt engagemang från den privata och den ideella sektorn som med sina informationskanaler och nätverk kan delta i bland annat informationsspridning samt utvecklingen av verksamheten.

Kompetens säkerställs genom att kanslipersonal har den erfarenhet och/eller relevant utbildning som krävs för att driva verksamheten, samt att bedriva den administrativa delen på ett sätt som når upp till de krav som ställs från förvaltande myndighet. Vi ser det som en styrka att ta vara på de erfarenheter och den kompetens som byggts upp under nu avslutad programperiod. Om så blir fallet att ekonomi- och redovisningstjänster köps in av extern part är det mycket viktigt att den har kompetens av redovisningsarbete gällande de olika strukturfonderna.

Kansliets uppgift är att sköta det dagliga arbetet, marknadsföra och administrera projektansökningar. Kansliet har även som uppgift att säkerställa att projektansökningarna uppfyller de krav som finns och således kan gå vidare till urval hos beredningsgruppen, enligt förfarande beskrivet i kapitel 7.4. LAG-möten hålls för att göra urval av projekt månadsvis, och beredningsgruppens möten hålls två veckor innan utsatt LAG- och styrelsemöte. Det är viktigt med en nära kontinuerlig dialog mellan kansli och LAG för att effektivisera arbetet.

Arbetet kvalitetssäkras bland annat genom att kansliet regelbundet har kontakt med och stämmer av pågående projekt för att se att de håller tidsplaner och måluppfyllelse. Ytterligare förfarande i en kvalitetssäkringsprocess kan vara att LAG träffar och stämmer av med redan avslutade projekt för att dra lärdom inför framtida arbete.

9.2 Partnerskapet och föreningen

Partnerskapet bakom strategin:

Offentlig sektor: Karlstads kommun, Hammarö kommun, Grums kommun, Kils kommun, Forshaga kommun samt Karlstads universitet.

Privat sektor: IFS, Ung företagsamhet, Communicare, Visit Värmland, Företagarna samt Hushållningssällskapet. LRF har funnits representerade i befintligt LAG.

Ideell sektor: Svenska kyrkan, Bygdegårdarnas riksförbund, Hela Sverige ska leva Värmland, Värmlandskooperativen, Fiber till byn, Naturskyddsföreningen, Folkbildarna i Värmland, Värmlands idrottsförbund

Sammanställningen av partnerskapet fastställdes av sittande styrelse inför förberedandet av strategiprocessen för kommande programperiod. Framtagningen av strategin har skett enligt beskrivning i kapitel 3. Partnerskapet har sätts samman utifrån de gemensamma utvecklingsmöjligheter området står inför och som i förhand antogs skulle bli strategins inriktning. Partnerskapet utgör en bred spridning av kompetens och berör våra insatsområden Besöksnäring, Infrastruktur/Bredband, Hållbar omställning, jämställdhet/integration/ungdomsarbetslöshet, företagande och föreningsliv.

9.3 LAG – den lokala aktionsgruppen

Föreningens angelägenheter kommer att hanteras av en styrelse på 15 ordinarie medlemmar. Styrelsen utgör även LAG som består av representanter från privat, ideell och offentlig sektor. Ingen av sektorerna får ha majoritet och representationen från offentlig sektor får inte överstiga 49%. LAG fattar beslut om vilka projekt som ska beviljas utifrån urvalsprocessen

beskriven i kapitel 7.4. LAG har ansvaret att besluten är i linje med strategin. LAG:s beslut går inte att överklaga, vilket ställer stora krav och medför ett stort ansvar. LAG-ledamöterna ska vara objektiva, aktiva, öppna och tillföra kompetens utifrån sitt kunskapsområde och därtill representativa utifrån kriterierna ålder, kön, härkomst, sektor och fonder. LAG väljs vid årsstämma efter förslag från valberedningen.

Fördelningsmål inom LAG:

Kommun	Ideell sektor	Privat sektor	Offentlig sektor
Grums	1	1	1
Kil	1	1	1
Forshaga	1	1	1
Karlstad	1	1	1
Hammarö	1	1	1
Totalt	5	5	5

Valberedningen

Valberedningen tillsätter LAG. Valberedningen utgörs av alla sektorer och har en geografisk spridning inom området. Genom utbildning i strategins inriktning och mål säkerställs valberedningens kompetens att utse ett LAG som uppfyller kriterierna. En viktig aspekt att ta hänsyn till för valberedningen är spetskompetensen inom strategins aktuella fonder. Eftersom den alternerande beredningsgruppen ska besitta kompetens inom alla tre fonderna behöver det säkerställas att ersättare inom LAG finns inom respektive fond för deltagande i beredningsgruppen.

10. Samverkan mellan fonder och med andra aktörer

10.1 Samverkan mellan fonder

Strategin omfattar Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. Vi har valt flerfonderslösning då vi förväntar oss synergieffekter mellan fonderna inom flera av insatsområdena, framförallt "Hållbar besöksnäring inom natur och kultur", "Infrastruktur och Bredband" samt "Integration, jämställdhet, jämlikhet och ungdomsarbetslöshet". Vår tyngdpunkt finansiellt ligger i Landsbygdsfonden, vilken även finansierar driften, men Socialfonden och Regionalfonden ger oss extra möjligheter att genom leadermetoden stärka en hållbar tillväxt i området.

Området präglas av hög ungdomsarbetslöshet och vi tror att samverkan mellan Landsbygdsfonden och Socialfonden i detta fall kan skapa bra möjligheter i området för ungdomar att komma närmare arbetsmarknaden exempelvis när det gäller besöksnäringen och jord- och skogsbruksföretagande genom olika typer av åtgärder för att höja kompetensen, öka "anställningsbarheten" och att få erfarenhet av det reella arbetet.

Inom besöksnäringen skulle en synergieffekt mellan Socialfonden och Landsbygdsfonden exempelvis kunna vara projekt där arbetslösa ungdomar involveras i utvecklingen av besöksnäringen kopplad till områdets naturliga förutsättningar, då vi har Forshagaakademien med gymnasieutbildning inom just den typen av verksamhet. En synergieffekt mellan Regionalfonden och Landsbygdsfonden skulle exempelvis kunna vara inom insatsområdet "Infrastruktur och Bredband" där Landsbygdsfonden kan underlätta för fiberutbyggnaden medan Regionalfonden kan vara med och finansiera projekt för att upprätta servicepunkter som i sin tur är beroende av möjligheterna till fiberuppkoppling.

Vi tror även att närheten mellan stad och landsbygd i vårt område kan bidra till flera bra synergier alla fonderna emellan, där exempelvis ungdomar i staden kan komma närmare landsbygdens aktiviteter, hur integrationen kan öka och hur företag i staden kan samarbeta med företag på landsbygden på nya innovativa sätt. Landsbygdsfonden är endast aktuell utanför Karlstads tätort, medan Regionalfonden och Socialfonden båda innefattar även tätorten.

Leader Närhetens område överlappar även till viss del med det tänkta "Fiskeområde Vänern" som kommer arbeta med Havs- och fiskerifonden (EHFF). Vi kommer med stor sannolikhet att hamna i situationer där projektansökningar kan hamna både i EHFF via fiskeområdet eller i någon av de andra fonderna genom vår strategi. Vi har en tät dialog med Fiskeområdet. För att avgränsa EHFF via fiskeområdet med vårt arbete i de andra fonderna kommer projektansökningar gällande utveckling av yrkesfisket i Vänern, miljöförbättringar i Vänern samt lokal förädling av råvaror från Vänern falla under fiskeområdets regi då Fiskeområde Vänerns strategi innehåller dessa insatsområden. När det gäller utveckling av besöksnäring i Vänerns skärgård inom Närhetens område, exempelvis inom sportfiske, information/marknadsföring, båtramper och tillgänglighet faller detta inom ramen för vår strategi. Vänern är för vårt område en viktig resurs och vi tror att vår strategi tillsammans med strategin för Fiskeområde Vänern kommer leda till bra synergieffekter då vi kan få en helhetssyn från yrkesfisket ner till informationsinsatser för besöksnäringen. Alla projektansökningar gällande någon aktivitet, oavsett vilken, kopplad till Vänern stäms av med fiskeområdet så att dubbelfinansiering undviks.

10.2 Avstämning med andra aktörer med utvecklingsansvar

Värmlandsstrategin 2014-2020 är kanske den viktigaste utvecklingsstrategin vi haft att förhålla oss till i vårt eget arbete, och det kommer även under perioden vara viktigt att vi jobbar fortlöpande för att vår strategi ska bidra till dess uppsatta mål. "Värmland – ett skönare liv" är Värmlandsstrategins vision, och något vi tagit fasta på i utformningen av strategin för Leader Närheten. Vi vill verka för att vårt arbete inom de olika insatsområdena genom leadermetoden kommer bidra till en ökad livskvalitet och ett skönare liv, samt bidra framförallt till delmål #6 och #7 i Värmlandsstrategin under prioriterade området "Livskvalitet för alla", alla de 10 delmålen under prioriterade området "Fler och starkare företag", delmål #24, #25 och #26 under prioriterade området "Höjd kompetens på alla nivåer" samt delmål #27 och #33 under prioriterade området "Bättre kommunikationer".

Visit Värmlands strategi för Värmlands besöksnäring har legat som en ram runt vår strategi vid utformandet av insatsområdet Besöksnäring inom natur och kultur. Vi har även i behovsanalysen till strategin haft med Visit Värmland som en viktig samverkanspartner. Visit

Värmlands regionala arbete med att stärka varumärket Värmland och destinationsutvecklingen är mycket viktigt, och bidrar till att locka allt fler besökare till Värmland. I strategin för Värmlands besöksnäring ligger även natur- och kulturupplevelser som egna temaområden, och det är även de områden som vi valt att fokusera på. Vi tror att vi under kommande programperiod kan utgöra ett bra komplement till Visit Värmlands arbete genom att vi exempelvis kommer fokusera mycket på de små entreprenörerna som ibland kan falla utanför de stora regionala projekten av olika anledningar. Vi tror att de som en del av en större helhet kan få ett bättre utbyte av Visit Värmlands arbete. Det är viktigt att vi har kontinuerliga avstämningar med Visit Värmland för att synergieffekterna ska bli så bra som möjligt.

Under programperioden 2007-2013 har Leader Närheten haft en nära dialog med Länsstyrelsen i Värmland vilket vi avser även under den kommande programperioden ska fortsätta. Länsstyrelsen skriver i sin Regionala handlingsplan för landsbygdsprogrammet bland annat följande: *Länsstyrelsen avser att även i landsbygds- och fiskeprogrammen 2014-2020 söka samverkan med LLU- ansvariga organisationer. Länsstyrelsen har också som ambition att ta initiativ till samordning och samverkan mellan regionens LAG-grupper, till exempel genom att regelbundet under programperioden bjuda in till gemensamma träffar för informations- och erfarenhetsutbyte.*

I övrigt kommer vårt arbete kontinuerligt stämmas av med viktiga kommunala utvecklingsplaner genom framförallt kommunrepresentanters medverkan i LAG. Kontinuerlig kontakt med organisationer som Communicare, LRF, Hushållningssällskapet m.fl. för bästa synergieffekter och utveckling samt för att undvika dubbelarbete. Likaså kontinuerlig avstämning med Länsstyrelsen och Region Värmland för att undvika dubbelfinansiering. Det är även viktigt att kanslipersonal har kunskaper om andra stödformer så att idébärare kan slussas vidare om deras projekt inte passar in under Lokalt ledd utveckling genom leader.

10.3 Jämställdhet och icke-diskriminering

Jämställdhetsaspekterna och de icke diskriminerande insatserna sett till kön, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, ålder och sexuell läggning ska genomsyra hela vår verksamhet, från kanslipersonal och LAG till projektinriktning, projektägare och projektdeltagare. Styrelsen i föreningen har en viktig uppgift att anställa kanslipersonal utifrån jämställdhetsaspekterna samt även att ta fram en valberedning som har kunskap och ambitioner att tillsätta styrelseledamöter utifrån ett jämställdhetsperspektiv på alla plan. Vidare gäller att våra urvalskriterier är utformade för att ta med integration, jämställdhet och ungdomar i urvalen av projekt, och att dessa kriterier väger tungt. I vår strategi uppmanar vi till projekt innefattande kvinnor, personer med utländsk bakgrund och ungdomar inom alla de tre fonderna strategin omfattar.

Inom Socialfonden kommer fokus framförallt ligga på ungdomsarbetslösheten i området, med delmål att öka antalet arbetstillfällen, kompetensen och anställningsbarheten. Vid urvalen av dessa projekt kommer jämlikhetsperspektivet naturligtvis tas med både vad gäller jämställdhet mellan kvinnor och män och integration, och projektansökan inom socialfonden som vi ser i urvalet har störst träffsäkerhet sett till ett brett jämställdhetsperspektiv kommer prioriteras.

Genom kvalitetssäkringen av projekt kommer kontinuerlig uppföljning av de horisontella målen ske och därmed även eventuella korrigeringar. Det är viktigt att kansliet för nödvändig statistik

kopplad till de horisontella målen och löpande analyserar verksamheten utifrån detta. Hur arbetet ska gå till mer konkret tas fram under mobiliseringsperioden.

11. Kommunikation

Våra kommunikationsinsatser riktar sig till målgrupperna: Personer och organisationer som får stöd, Vidareförmedlare, Samarbetspartners och Allmänheten. Kommunikationsinsatserna kommer följa en tidsmässig plan bestående av Uppstartsfas, Genomförandefas och Slutfas. Målen med kommunikationen ska följa de uppsatta målen som finns i Jordbruksverkets Kommunikationsstrategi för Lokalt Ledd Utveckling 2014-2020:

1. **Personer och organisationer som får stöd.** Kommunikationen ska hjälpa dem att:
 - Känna till att projektstöden inom lokalt ledd utveckling finns
 - Lätt hitta information om projektstöden
 - Lämna in kompletta ansökningar i tid
 - Känna till målen med lokalt ledd utveckling och EU:s roll inom landsbygdsutveckling
 - Förstå vilka mervärden projektstöd kan ge för bygden
2. **Vidareförmedlare och samarbetspartners.** Kommunikationen ska hjälpa dem att:
 - Känna till möjligheterna med leadermetoden
 - Enkelt hitta information om leadermetoden
 - Sprida information om möjligheterna med leadermetoden
 - Känna till målen med leadermetoden
 - Intressera sig för den lokala utvecklingen
 - Förstå att det är många som lär sig av varandra och samverkar för att nå målen med metoden
 - Förstå den egna rollen och sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter
 - Känna till EU:s roll för lokalt ledd utveckling
3. **Allmänheten.** Kommunikationen ska hjälpa dem att:
 - Känna till möjligheterna med leadermetoden
 - Känna till hur effekter av leadermetoden påverkar utvecklingen av samhället
 - Känna till EU:s roll för lokalt ledd utveckling

Vi kommer använda oss av ett antal olika kommunikationskanaler beroende av målgrupp och skede i processen. Dessa kommunikationskanaler kommer framförallt att vara:

Informationsmöten på lokal nivå där allmänheten, stödmottagare m.fl. är inbjudna. De sker redan under upprättandet av strategin för information om den kommande programperioden. Därefter planeras liknande öppna möten hållas efter startbesked i alla kommuner för att fånga upp projektidéer, nå ut med informationen samt presentera resultat. **Nyhetsbrev** med ambitionen att nå ut kvartalsvis. Dessa kan vem som helst anmäla sig till som mottagare. **Hemsida.** Vi kommer ha en ny modern och levande hemsida med all information tillgänglig. **Sociala medier.** Vi kommer ha aktiva konton på både Facebook och Instagram där vi

kontinuerligt informerar allmänheten. **Lokal Media.** I alla skeden av strategin kommer vi ta hjälp av lokal media för att nå ut med vår information, där en viktig del kommer vara att rapportera den miljö- och samhällsnytta leaderarbetet medför i området. **E-mail, telefon och kontor** är viktiga kanaler där vi kontinuerligt kommer arbeta för att bli bättre och bättre på att snabbt ge svar på frågor och tillhandahålla information som efterfrågas. **Kommunrepresentanter i LAG** kommer sköta en stor del av informationsutbytet mellan deltagande kommuner och LAG.

Uppstartsfas: Uppstartsfasen börjar i egentlig mening redan under upprättandet av strategin och pågår en bit in i uppstartat program. Här kommuniceras strategin och dess inriktning, övergripande mål, delmål och insatsområden. Här kommuniceras även hur man går tillväga för att söka stöd till bra projektidéer.

Genomförandefas: Sträcker sig från starten av den nya programperioden 2015 till avslutningen 2020. Här sker fortsatt kommunikation med presumtiva stödmottagare, allmänheten och samarbetspartners hur programmet fortskrider, färdiga resultat, goda exempel och allmän information om vår verksamhet.

Slutfas: Under perioden 2020-2021 pågår slutfasen. Här kommuniceras strategins resultat för allmänheten och samarbetspartners, vad som varit bra och vad som kan göras bättre i framtiden.

11.1 Kommunikationsplan

Se bilaga 6

12. Uppföljning och revidering

Strategin, kommunikationsplanen och det fortlöpande arbetet kommer utvärderas kontinuerligt av en styrgrupp samt årligen av extern part och av hela LAG.

Utvärderingsmetoder

Styrgrupp

För intern uppföljning och utvärdering utses en styrgrupp bestående av verksamhetsledaren plus en representant från vardera sektorn i LAG. Styrgruppen avser att sammanträda inför varje LAG-möte för presentation av strategins måluppfyllelse och övrig verksamhet kontinuerligt. Presentationen av styrgruppens arbete sker på alla LAG-möten och ska på ett tydligt sätt visa måluppfyllelsen och vilka insatsområden som eventuellt måste bearbetas för att strategins mål ska nås. Verksamhetsledaren ska ta fram förslag på åtgärder som behövs för att nå de mål i strategin som riskerar att inte nås enligt den kontinuerliga uppföljningen av styrgruppen. Detta ligger sedan till grund för LAG:s årliga interna utvärdering.

Uppföljning och utvärdering

Inför starten upprättas ett översiktligt register över indikatorerna i strategin kopplade till insatsområden och fonder samt övriga utvärderingsämnen som LAG anser vara relevanta för en korrekt uppföljning. Även handlingsplaner för insatsområdena, kommunikationsplan, urvalsprocess och LAG:s arbete ingår i utvärderingarna. Under första året kommer resurserna för uppföljningen planeras utifrån budget för driftsprojektet. Under första året

utes/upphandlas sedan en extern expertgrupp som kommer arbeta med utvärderingen, först av uppstarten av programperioden och senare med kommunikationsplanen och strategins mål. Årligen, under senare delen av fjärde kvartalet, kommer utvärderingen ske. Detta sker genom att kansliet tillhandahåller all nödvändig information om projekten och indikatorernas utfall samt allt arbete som skett av kansli och LAG för att nå strategins olika mål. LAG:s interna utvärdering sker parallellt med expertgruppens arbete. Datainsamling kommer ske med hjälp av slutrapporter, kontakt med projekten samt vid behov även besiktning på plats. Under senare delen av programperioden kommer även uppföljning av projekt som avslutats under programperiodens början att ske för att följa upp eventuella nyskapade arbetstillfällen, övernattningar och övriga indikatorer som ska registreras över hela perioden. Utvärderingen analyseras sedan under kvartal 1 påföljande år för presentation på årsstämman. Därefter sker eventuell revidering av strategi och/eller kommunikationsplan. Ambitionen är att ha en och samma externa expertgrupp för utvärdering och uppföljning under hela programperioden för att på ett säkert sätt som möjligt kunna mäta effektiviteten i arbetet. Förutom på årsstämmorna kommer resultaten av uppföljningarna kommuniceras i våra vanliga kanaler utifrån kommunikationsplanen.

Allmän läroprocess

Utbildning av LAG och valberedning

Under de första åren av programperioden kommer vi att årligen ha utbildningsdagar för LAG och valberedning, dels för att introducera nya ledamöter men även för att hela tiden hålla LAG uppdaterade om strategins olika mål och eventuella revideringar. På detta sätt kan LAG och kansli dra lärdom av utvärderingarna och utveckla arbetet med Leader Närheten under programperioden.

Dra lärdom av pågående och avslutade projekt

Kontinuerligt kommer kansli träffa projektägare för pågående och avslutade projekt för att dra lärdom av olika processer och skeenden som de upplevt både som positiva och negativa hela vägen från ansökningsprocess till ansökan om utbetalning. En speciell mall för den här utvärderingen kommer tas fram.

Resursplanering

Verksamhetsledaren har det yttersta ansvaret för att planera och verkställa uppföljning och utvärdering med avseende på ekonomi och resultat. Vid programstart måste det tas fram rutiner för hur projekten, i samband med projektens slutredovisning, ska bidra med data som behövs för en tillförlitlig utvärdering.

13. Bilagor

Bilaga 1: SWOT-analys

SWOT-analysen bygger på dialogmöten med samverkanspartners beskrivna i kap. 3, LAG samt öppna möten i alla kommuner som ingår i området. Därutöver har inspel från allmänheten och presumtiva projektägare tagits med kontinuerligt under arbetets gång. SWOT-analysen beskriver området Karlstads, Hammarö, Grums, Kils och Forshaga kommuner.

Styrkorna bygger mycket på områdets naturliga förutsättningar, samt närheten till Karlstad och att området utgör en pendlarregion där möjligheter till arbete och försörjning nära bostaden är goda.

Svagheter handlar om problemen som kan uppstå just på grund av närheten till en stad, hur det är svårt att konkurrera med service, infrastruktur och arbetstillfällen. Hög ungdomsarbetslöshet, bristande jämställdhet och integration är också svagheter som tagits upp som viktiga, samt även den i många fall outnyttjade möjligheten till utveckling av besöksnäring kopplad till de naturliga förutsättningar som tagits upp som en styrka. Ytterligare en svaghet som återkom på dialogmötena var den bristande samverkan som är mellan stad och landsbygd.

Möjligheterna är många, men handlar om hur man kan förbättra möjligheterna till arbete och försörjning nära bostaden genom exempelvis ökat företagande, utveckling av befintligt näringsliv, utveckla besöksnäringen och ökad service på landsbygden. Många ser även möjligheterna till en hållbar omställning för drift och produktion som viktig, samt även en ökad andel närproducerade och/eller ekologiskt producerade livsmedel. Möjligheter för en ökad livskvalitet och en mer attraktiv landsbygd är även lokala naturvårdsåtgärder, utveckling av föreningslivet samt ökad jämställdhet och integration och fler arbetstillfällen för ungdomar.

Hoten beskriver egentligen en vidare negativ trend gällande svagheter, hur centraliseringen fortgår, kommunikationerna försämras, vidare åldrande befolkning, kompetensflytt och ökad ungdomsarbetslöshet. Även ett allmänt minskat intresse för landsbygdsfrågor togs upp som hot inför framtiden, samt försvårad byråkrati för turismföretagande gällande exempelvis strandskyddet.

Styrkor

- *Gemensam bostads- och arbetsmarknadsregion. Området är en pendlarregion*
- *Attraktiv boendemiljö med en levande landsbygd, närhet till ett öppet landskap, skog och mark*
- *Nära till Vänerne med dess skärgård, Klarälven, Frykensäjöarna och andra sjöar och vattendrag*
- *Nära till bra utbildningsmöjligheter vid gymnasier, folkhögskola och universitet*
- *Utvecklingsbara kommunikationer via tåg, flyg och vägnät*
- *Stark kulturtradition och lokal identitet via varumärket Värmland*
- *Närhet mellan människor vilket skapar korta kontaktvägar*
- *Nära till Karlstads tätort med bred arbetsmarknad, differentierat näringsliv, stort utbud av varor, tjänster och arrangemang*

- *På flera håll i området ett aktivt föreningsliv*

Svagheter

- *Svårt att konkurrera med stadens utbud och arbetsmarknad*
- *Sämre infrastruktur och närservice än i staden*
- *Relativt låg utbildningsnivå samt kompetensflytt från området*
- *Åldrande befolkning*
- *Bristande jämställdhet och integration*
- *Allt större avstånd till jordbrukets förädlingsindustrier*
- *Engagemanget i arbetet för landsbygdsutvecklingen är i många fall bristfälligt, speciellt bland ungdomar*
- *Få lokala banker*
- *Bristande tillvaratagande av Vänerns skärgård och dess potential*
- *Få turistföretag*
- *Igenväxning av landskapet*
- *Låg samverkansgrad mellan stad och landsbygd*
- *Hög ungdomsarbetslöshet*

Möjligheter

- *Arbete och försörjning nära bostaden*
- *Nya entreprenörer och utveckling av befintliga. Främja ungas entreprenörskap och deras möjlighet till egen försörjning*
- *Ökad attraktionskraft - ökad inflyttning, ökad integration*
- *Ökad utbyggnad av fibernät ger ökade möjligheter till företagande och försörjning på landsbygden*
- *Energiomställning och lokal energiproduktion*
- *Utveckla småskalig besöksnäring, upplevelse och naturturism året runt genom exempelvis paketering och samarbeten*
- *Ta tillvara natur- och kulturarvet och ge det mervärde*
- *Ta tillvara den äldre generationens kunskap och erfarenhet om landsbygden och vidareförmedla till ungdomarna*
- *Lokalt förädlade och ekologiskt odlade livsmedel samt mer betesbaserad köttproduktion*
- *Sektorsövergripande lösningar*

- *Ökat landsbygdsperspektiv vid olika myndigheters planering, exempelvis genom kommunala landsbygdsplaner*
- *Ta tillvara och utveckla Vänerns skärgård*
- *Vårda och utveckla Klarälven med dess unika fiske- och rekreationsmöjligheter*
- *Vårda och utveckla Frykensäarna med dess fiske- och rekreationsmöjligheter*
- *Ta tillvara på närheten mellan stad och land och hitta samarbetsmöjligheter däremellan*
- *Utveckla den lokala servicen*
- *Kompetensutveckling och arbetstillfällen för ungdomar*
- *Kommunala samarbeten inom etableringar, kommunikation och marknadsföring genom Karlstad Business Region*
- *Ta tillvara potentialen i alla de mindre sjöarna i området för turism och upplevelser*
- *Främja lokala naturvårdsåtgärder*
- *Öka tillgängligheten och informationen för besökare*
- *Utveckla föreningslivet*
- *Utökad samarbete med Karlstads universitet både vad gäller kompetensutveckling men även avseende verksamhets- och affärsutveckling baserat på universitetets forskning inom t ex regional utveckling, besöksnäring samt tjänstebaserad utveckling (tjänsteinnovation).*

Hot

- *Få arbetstillfällen för högutbildade leder till flytt av kompetens från regionen*
- *Ökad arbetslöshet bland ungdomar vilket på sikt kan leda till bland annat ökad utflyttning och kompetensförlust.*
- *Minskad befolkning både i mindre tätorter på den egentliga landsbygden med ytterligare försämrade offentlig och kommersiell närservice som följd*
- *Färre arbetstillfällen inom jordbruket. Nedläggning och flytt av förädlingsindustrin*
- *Sämre kommunikationer via kollektivtrafik som försvårar pendlingsmöjligheterna inom regionen*
- *Minskat engagemang för landsbygdsfrågor*
- *Generella och restriktiva strandskyddsregler som försvårar möjligheterna till utveckling av turism- och besöksnäring på landsbygden*
- *Storskalighet och centralisering som försvårar överlevnaden för exempelvis små lokala butiker*

Bilaga 2: Omvärldsanalys

Vi har i vår strategiprocess valt att fokusera vår omvärldsanalys kring de fokusområden som framkom under de dialogmöten vi hade med både allmänheten och partnerskapet, och som sedan låg till grund för SWOT-analys och områdesbeskrivning. De områden där vi koncentrerat vår omvärldsanalys är: Besöksnäring, Service på landsbygden, omställning, Integration och jämställdhet.

Besöksnäring. Visionen om turismens omsättning om 500 miljarder år 2020 har enligt Tillväxtverkets trendanalys 2013 dämpats något. Som orsak nämns framförallt det ostadiga konjunkturläget. Vi ser dock att siffrorna för utländska besökare skrivs upp något i analysen medan omsättningen för svenska resenärer skrivs ned. Den förväntade tillväxten för utländska besökares omsättning beräknas öka med 107 % mellan år 2011 och år 2020. Den dämpade tillväxtprognosen totalt sett kan ses som oroande, men den något mer positiva trenden för utländska besökare är positivt för vårt område där vi kan se besöksmål och aktiviteter som tilltalar dem. Enligt Visit Swedens omvärldsanalys 2013 tyder mycket på att turister går från jakten efter kvantitativ konsumtion till att söka mer äkthet som handlar om ett upplevelsebetonat fokus. I vårt område har vi stora förutsättningar för just den typen av turism genom vår natur och kultur. Det finns stora möjligheter att locka en större mängd utländska resenärer genom paketerade utomhusaktiviteter i den vackra naturen i Karlstadsregionen. Även bland svenska resenärer är utomhusaktiviteter och friluftsliv en stor reseanledning och med exempelvis Vänerens skärgård och Klarälvens unika fiskemöjligheter har vi stora möjligheter att locka även dessa. Enligt forskningsprogrammet "Friluftsliv i förändring" utövar i stort sett alla svenskar friluftsliv, nästan 90% ganska eller mycket ofta. Naturkontakten prioriterades högt. Under ett seminarium 2013 kopplat till forskningsprogrammet nämndes även att tätortsnära friluftsliv har fått allt större betydelse, och att framtiden finns i ytterstaden. Vi har inom vårt leaderområde i den nu avslutade perioden haft ett projekt igång som syftar till att utveckla sportfisketurismen. Detta har gjorts genom samarbeten mellan olika aktörer och paketering av produkter som tilltalat framförallt en utländsk marknad, samt sålt in dessa hos olika specialiserade researrangörer ute i Europa. Vi ser stora möjligheter att detta förfaringssätt kan vara gångbart för att utveckla även övriga delar av naturturismen, gärna genom samarbetsprojekt med andra leaderområden då våra grannområden ställs inför samma typ av möjligheter eftersom naturgeografin är likartad.

Centralisering och nedläggning av service. Avfolkning av landsbygden kan i många fall relateras till en allt större centralisering och nedläggning av lokal service. De senaste femton åren har exempelvis en stor mängd dagligvarubutiker varit tvungna att stänga, vilket på många håll har slagit hårt mot landsbygdsorterna. Enligt Tillväxtanalys (2009) ökade antalet personer som hade längre än 20 minuters bilresa till närmaste butik från 5400 till 7800 personer mellan 2002 och 2009, och antalet personer med mellan 10 och 20 minuters bilresa ökade under samma period från 109 000 till 140 000. Förutom dagligvarubutiken är ju vanligt att de mindre butikerna på landsbygden även hyser annan service, t.ex. apotek och paketutlämning. De samhällsekonomiska kostnaderna av nedläggningen av den sista butiken i en bygd har visat sig stora enligt Tillväxtverkets rapport "Samhällsekonomiska effekter vid nedläggning av landsbygdsbutiker". Centraliseringen drabbar inte enbart landsbygden genom att dagligvarubutiker, och då ofta den offentliga servicen kopplad till densamma, läggs ned utan även av konkurrensen som små lokala specialiserade butiker drabbas av när stora köpcentra i

stadens utkanter öppnar och växer i allt högre takt. Den hårdare konkurrensen, nedläggningen av butiker och service samt minskat antal arbetstillfällen leder ofta till en utflyttning från landsbygden, vilket i sin tur leder till minskad kollektivtrafik och ytterligare försämringar av offentlig service. För att bromsa den negativa spiralen behövs nytänkande och innovativa lösningar som är lokalt anpassade. Det kan vara exempelvis förbättrade serviceplatser där kommersiell och offentlig service samordnas, utveckling av kollektiv kompletteringstrafik, distanslösningar till följd av fiberutbyggnad m.m. Att butiker och service under en tid har försvunnit från landsbygden behöver inte betyda att densamma dör ut, det kan även leda till nya innovativa tankebanor där teknik och samordning löser problemen till viss del. Infrastruktur och bredband

Omställning. En ständigt tilltagande debatt gällande omställning till förnybar energi pågår, och mycket talar för att detta kommer bli allt viktigare framöver. Enligt energimyndigheten är energifrågan något som växer i betydelse och blir alltmer komplex. Innovativa lösningar för lokalproducerad förnybar energi samt omställning till fossilfri drift och produktion kommer bli allt viktigare frågor. EU:s mål för 2020 är att 20% av energikonsumtionen inom EU ska komma från förnybara källor, och att andelen biodrivmedel ska vara minst 10%. För Sveriges del innebär målen att vi ska öka andelen förnybar energi från dagens 39% till 49% år 2020. Även ett ökat fokus på mer närproducerade och ekologiskt odlade livsmedel ligger i tiden. Jordbruksverkets egen undersökning om svenskarnas matvanor och attityder till mat visar att två av tre gärna betalar mer för svenska råvaror. Sex av tio köper dessutom närproducerat så ofta de kan. Intresset för svenska råvaror och förtroendet för svenska bönder är alltså stort, och mycket talar för att konsumenten i den närmaste framtiden kommer göra allt mer medvetna val sett till miljö och djurskydd. Det visade sig även i undersökningen att 82% av de tillfrågade anger skälet till att de handlar närproducerat är att stödja den lokala ekologiska produktionen.

Integration och jämställdhet. Frihet från diskriminering är en mänsklig rättighet, oavsett om det gäller kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, ålder eller ursprung. Diskriminering förekommer dock ändå inom olika samhällsområden enligt rapporter från Diskrimineringsombudsmannen. Olika forskningsresultat visar att aspekter som ålder och etnisk tillhörighet kan fälla avgörandet huruvida personen i fråga blir kallad till en arbetsintervju eller får en anställning. Den här typen av diskriminering medför naturligtvis en risk att kompetens inte tas tillvara och är samtidigt ett hinder för att nå målet om lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla. Vi ser idag en tilltagande debatt inom integrationspolitiken vilket i vårt område återspeglas i allt från lokal media, sociala medier till valresultat i flera av kommunerna. Debatten är dock inte unik utan återfinns i stora delar av landet. Vikten av en fungerande integration, mötesplatser och en ökad kompetens inom området kan man nu se som mycket stor och inget talar i dagsläget för att det kommer bli mindre inom den kommande programperiodens tidsspann. Jämlikheten mellan män och kvinnor debatteras också nu till högre grad än kanske någon gång tidigare, och liksom med integrationen är det viktigt att aspekten tas med i hela spektret av arbete med samhällets utveckling.

Människorna i Värmland beskrivs i flera attitydundersökningar som varma, positiva, öppna, välkomnande, enkla, genuina, jordnära och ödmjuka vilket är ett starkt konkurrensmedel och något vi inom området ska vårda ömt och utveckla. I Värmlandsstrategin står det dock nämnt att det i deras arbete med strategin framkom att Värmland som helhet måste arbeta mer med attityder och öppenhet vad gäller inflyttning och integration. I en studie som mäter öppenhet

och tolerans rankas Värmland på plats 18 av Sveriges 21 län. Det är därför viktigt att frågan om öppenhet och tolerans ses som en viktig framtidsfråga och tillväxtfaktor.

Bilaga 3: Motivering

Leader Närheten har för avsikt att arbeta med flerfondsfinansiering mot Landsbygdsfonden, Regionalfonden och Socialfonden. En flerfondsstrategi beslutades av den anledningen att vi tidigt såg ett behov av att arbeta i flera fonder för att skapa de synergier vi eftersträvar. Området präglas av hög ungdomsarbetslöshet och vi tror att samverkan mellan Landsbygdsfonden och Socialfonden i detta fall kan skapa bra möjligheter i området för ungdomar att komma närmare arbetsmarknaden exempelvis när det gäller besöksnäringen och jord- och skogsbruksföretagande genom olika typer av åtgärder för att höja kompetensen, öka "anställningsbarheten" och att få erfarenhet av det reella arbetet. Vi tror även att närheten mellan stad och landsbygd i vårt område kan bidra till flera bra synergier alla fonderna emellan, där exempelvis ungdomar i staden kan komma närmare landsbygdens aktiviteter, hur integrationen kan öka och hur företag i staden kan samarbeta med företag på landsbygden på nya innovativa sätt. Landsbygdsfonden är endast aktuell utanför Karlstads tätort, medan Regionalfonden och Socialfonden båda innefattar även tätorten.

Leader Närhetens område överlappar till viss del med det tänkta "Fiskeområde Vänern" som kommer arbeta med Havs- och fiskerifonden (EHFF). Vänern är för vårt område en viktig resurs och vi tror att vår strategi tillsammans med strategin för Fiskeområde Vänern kommer leda till bra synergieffekter då vi kan få en helhetssyn från yrkesfisket ner till informationsinsatser för besöksnäringen. Alla projektansökningar gällande någon aktivitet, oavsett vilken, kopplad till Vänern stäms av med fiskeområdet så att dubbelfinansiering undviks.

Bilaga 4: Urvalsprocess. Villkor, kriterier och bedömningsgrunder

Se separat bilaga

Bilaga 5. LAG:s Sammansättning, uppgifter och kompetenser

Se separat bilaga

Bilaga 6. Kommunikationsplan

Se separat bilaga

Bilaga 7. Uppföljning och revidering

Se separat bilaga

Bilaga 8. Definitioner egna indikatorer

Se separat bilaga